

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SPORDA SOSYAL
BÜTÜNLEŞME İLE İLETİŞİM BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Meryem BİLİCİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
SOSYOLOJİ ANABİLİMDALI

DANIŞMAN
Prof. Dr. ERDAL YILDIRIM

TUNCELİ – 2023

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SPORDA SOSYAL
BÜTÜNLEŞME İLE İLETİŞİM BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Meryem BİLİCİ
(20001414)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
SOSYOLOJİ ANABİLİMDALİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. ERDAL YILDIRIM

TUNCELİ – 2023

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SPORDA SOSYAL
BÜTÜNLEŞME İLE İLETİŞİM BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Meryem BİLİCİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
SOSYOLOJİ ANABİLİMDALI

Bu tez 18/09/2023 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından **oybirliği** ile kabul edilmiştir.

İmza
Prof. Dr. Murat Cem
DEMİR
(Munzur Üniversitesi)

BAŞKAN

İmza
Prof. Dr. Erdal YILDIRIM
(Munzur Üniversitesi)

DANIŞMAN

İmza
Doç. Dr. Handan
KARAKAYA
(Fırat Üniversitesi)

ÜYE

Bu tez, Enstitümüz Sosyoloji Anabilim Dalı'nda hazırlanmıştır.

Doç. Dr. Murat KORUNUR
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı “Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu”ndaki hükümlere tabidir.

18/09/2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

İmza
Meryem BİLİCİ

Danışman
Prof. Dr. Erdal YILDIRIM

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın yürütülmesinde desteğini ve yardımlarını esirgemeyen değerli danışmanım Prof. Dr. Erdal YILDIRIM'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmaya gönüllü olarak katılan Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerine, tez yazım aşamasında bilgi ve becerilerinden faydalandığım Öğr. Gör. Oğuzhan EROĞLU'na, Arş. Gör. Özkan TURHAN'a ve Arş. Gör. Cengizhan SARI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tanıdığım ilk günden beri hayatıma anlam katan, yaşamımın her alanında yanımda olan ve beni her zaman destekleyen, tez yazım aşamasında yardımlarını esirgemeyen değerli eşim Doç. Dr. M. Fatih BİLİCİ'ye ve çalışmalarım sırasında bana sabır gösteren, hayatımın en büyük mucizeleri olan kızlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatım boyunca her zaman yanımda duran, bana her zaman güvenen annem ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Meryem BİLİCİ
TUNCELİ-2023

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	I
TEŞEKKÜR	II
İÇİNDEKİLER	III
TABLolar LİSTESİ	V
ÖZET	VI
ABSTRACT	VII
1.GİRİŞ	1
1.1.Sosyalleşme Kavramı	4
1.1.1. Sosyalleşme kavramının önemi	4
1.1.2. Sosyalleşmenin özellikleri	5
1.1.3. Sosyalleşme süreci	5
1.2. Sosyalleşmeyi Etkileyen Faktörler	6
1.2.1. Aile	6
1.2.2. Eğitim kurumları	7
1.2.3. Arkadaş ortamları	8
1.2.4. Kitle iletişim araçları	9
1.2.5. Sportif etkinlikler	10
1.3. Sosyal Bütünleşme	10
1.4. Spor	11
1.4.1. Sporun tarihsel gelişimi	11
1.4.2. Sporda sosyal bütünleşme	13
1.4.3. Sporun sosyal boyutları	13
1.4.4. Spor ve sosyoloji	14
1.4.5. Sporun sosyolojik faydaları	15
1.4.6. Spor ve toplumsal kurum	16
1.4.7. Spor ve toplumsallaşma	17
1.5. İletişim ve Türleri	18
1.5.1. Sözlü iletişim	19
1.5.2. Sözsüz iletişim	19
1.5.3. Yazılı iletişim	19
1.5.4. İletişim becerisi	20
1.5.5. Sporun iletişim becerilerine etkisi	19
1.6. Araştırmanın Modeli	21
1.7. Araştırmanın Amacı	21
1.7.1. Problem cümlesi	21
1.7.2. Alt problemler	21
1.7.3. Araştırmanın varsayımları	23
1.7.4. Araştırmanın sınırlılıkları	23
2. MATERYAL VE METOT	24
2.1. Araştırma Modeli	24
2.2. Araştırma Grubu	24
2.3. Veri Toplama Araçları	24
2.3.1. Sporda sosyal bütünleşme ölçeği	24
2.3.2. İletişim becerilerini değerlendirme ölçeği	25
2.4. Verilerin İstatistiksel Analizi	25
3. BULGULAR	25
4. TARTIŞMA	51

5. SONUÇ VE ÖNERİLER	59
6. KAYNAKLAR	61
ÖZGEMİŞ	
EKLER	

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği ve iletişim ölçeği puanlarının çarpıklık basıklık ve güvenilirlik değerleri.....	27
Tablo 3.2. Katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel dağılımları.....	28
Tablo 3.3. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması.....	29
Tablo 3.4. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması.....	30
Tablo 3.5. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının aktif olarak spor yapma durumu değişkenine göre karşılaştırılması	31
Tablo 3.6. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının aktif olarak spor yapma durumu değişkenine göre karşılaştırılması.....	32
Tablo 3.7. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının spor türü değişkenine göre karşılaştırılması.....	33
Tablo 3.8. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının spor türü değişkenine göre karşılaştırılması.....	34
Tablo 3.9. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması.....	35
Tablo 3.10. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması.....	36
Tablo 3.11. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre karşılaştırılması.....	37
Tablo 3.12. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre karşılaştırılması.....	39
Tablo 3.13. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının bölüm değişkenine göre karşılaştırılması.....	41
Tablo 3.14. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının bölüm değişkenine göre karşılaştırılması.....	42
Tablo 3.15. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının gelir seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması.....	43
Tablo 3.16. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının gelir seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması.....	45
Tablo 3.17. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması.....	46
Tablo 3.18. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması.....	47
Tablo 3.19. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması.....	48
Tablo 3.20. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması.....	49
Tablo 3.21. Sporda sosyal bütünleşme ve iletişim ölçeği alt boyutları arasındaki korelasyon analizi	50

ÖZET

Bu araştırmanın amacı spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda sosyal bütünleşme düzeyi ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin bazı demografik özellikler açısından incelenmesidir. Araştırma grubunu Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören toplamda 534 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılara araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu, Sporda Sosyal Bütünleşme Ölçeği ve İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizi için SPSS 22.0 paket programı kullanılmış, araştırmada istatistiksel anlamlılık düzeyi 0.05 olarak dikkate alınmıştır. Verilerin normallik sınaması yapılmış ve normal olmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda iki grup karşılaştırmalarında Mann Whitney U-testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise Kruskal Wallis H-testi kullanılmıştır. Ayrıca ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman korelasyon testi kullanılmıştır. Sporda sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları ile cinsiyet, aktif spor yapma durumu, spor türü, yaş, sınıf, bölüm, gelir, anne eğitim ve baba eğitim durumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. İletişim becerileri ölçeği alt boyutları ile yaş, sınıf ve baba eğitim durumu ile arasında fark görülmüşken diğer değişkenler arasında herhangi bir farka rastlanmamıştır.

Sonuç olarak iletişim becerilerinin gelişimine bağlı olarak sporda sosyal bütünleşme düzeyinin arttığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Spor, sosyal bütünleşme, iletişim becerileri

ABSTRACT

Examination of The Relationship Between Social Integration in Sports and Communication Skills of Sports Sciences Faculty Students

The aim of this research is to examine the relationship between the level of social integration in sports and communication skills of the students of the faculty of sports sciences in terms of some demographic characteristics. The research group consists of a total of 534 students studying at the Faculty of Sports Sciences of Muş Alparslan University. The demographic information form prepared by the researcher, Social Integration Scale in Sports and Communication Skills Assessment Scale were applied to the participants. SPSS 22.0 package program was used for the statistical analysis of the data, and the statistical significance level was considered as 0.05 in the study. The data were tested for normality and it was determined that they were not normal. In this context, Mann Whitney U-test was used in comparisons of two groups, and Kruskal-Wallis H-test was used in comparisons of more than two groups. In addition, Spearman correlation test was used to determine the relationship between the sub-dimensions of the scale. A significant difference was found between the sub-dimensions of the scale of social integration in sports and gender, active sports status, type of sport, age, class, department, income, mother's education and father's education status. While there was a difference between the communication skills scale sub-dimensions and age, class and father's education level, no difference was found between other variables. As a result, it was determined that the level of social integration in sports increased depending on the development of communication skills.

Key words: Sports, social integration, communication skills

1. GİRİŞ

İnsan, sosyal bir varlık olmakla birlikte, hayatının her alanında farklı gruplar içinde bulunmaktadır. Aile ile başlayan bu birliktelik, mahalle dostluğu, okul arkadaşlığı, erkeklerin vatani görevi ve kariyer hayatı gibi örneklendirilebilir. İnsanların boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla ya da temel çalışma alanıyla gerçekleştirilen spor aktiviteleri, toplumda bulunan her bireyin ihtiyacını kapsayabilmektedir (Evli, 2018). Spor, günümüzün çağdaş toplumlarında sosyo-kültürel ve gelişmişliğin bir işareti olmakla birlikte, toplumsal yaşamın her yanına tesir eden önemli bir toplumsal etmendir (İmamoğlu, 1992).

Doğasında birlikte yaşamı barındıran insan, toplumsal yaşam içerisinde diğer insanlarla birlikte var olma gereksinimi duymanın yanı sıra, onlarla farklı ilişkiler geliştirmektedir (Freedman ve ark.,1989). Kişilerin sosyalleşme ihtiyacı, yaşamını devam ettirdiği toplumda, itibar sahibi olma ve kendine bir yer edinme gereksinimi ile ilgilidir (Gündoğdu, 2013). Bireyin toplumun normal bir üyesi olması sosyalleşmesi ile mümkündür. Birey sosyal çevresinde edindiği deneyimler doğrultusunda yaşam biçimini şekillendirir.

Toplumsallaşma, pek çok bilim alanıyla ilgili olan, belli bir kültürel ve sosyal olgu bünyesinde bireyi sosyalleştiren bir süreç olarak nitelendirilir. Sosyalleşme farklı bilim alanlarının ilgisini çekmiş ve her alan kendi bakış açısı ve gereksinimleri doğrultusunda sosyalleşme kavramını yorumlamıştır. Böylece sosyalleşme kavramı bilim alanlarının farklılaşmasına bağlı olarak farklı şekillerde ele alınmıştır (Balcı, 2000). Sosyalleşme kavramını sosyolojik olarak ele alındığında, toplumda var olan değer yargılarının, ideallerin ve toplumsal yaşam içerisinde üstlenilmesi gereken rollerin bireye öğretilmesi ya da aktarılması süreci olarak yorumlanabilir. Birey açısından sosyalleşme süreci, toplumsal yaşam biçimi ile ilgili gelenekler, örf ve adetler vb. gibi tüm değer yargılarını öğrenme, idrak etme ve farkına varma süreci olarak düşünülebilir (Memduhoğlu, 2008). Sosyalleşme kavramı, genel olarak toplumu oluşturan bireylerin etkileşimi sonucunda kültürel unsurların öğretilme ve öğrenilme süreci olarak tanımlanabilir. Toplum içerisindeki bireylerinin etkileşimi, toplumun kültürel yapısının kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlar. Bu bağlamda sosyalleşmenin, kültürel sürekliliğin sağlanması noktasında önemli ve etkili bir araç olduğu söylenebilir (Yılmaz, 2013).

Spor organizasyonlarının yapıldığı yerlerde ve spor uygulama alanlarında birçok insanın daha önce birbirleriyle etkileşime geçmemesine rağmen, ortak hedef ve amaç

doğrultusunda birlikte hareket etme eğilimleri olduğu görülmektedir. Bu durum insanların birbirleri ile yeni iletişim ağları oluşturmalarını sağlar. Spor olgusu birlikte yaşamı inşa etme noktasında ortaklaşmayı ön plana çıkarır. Sporu bu açıdan ele aldığımızda bireyler arası etkileşime, iletişime dolayısıyla sosyalleşmeye katkı sağlayan önemli bir mekanizma olduğu söylenebilir. Günümüzde bireyin her yönüyle (fiziksel, fizyolojik, duygusal, toplumsal vb.) gelişimine katkı sağlayan spor, sağlıklı bireylerin, dolayısıyla sağlıklı toplumların oluşumunda önemli bir role sahiptir. Sportif uygulama alanlarında fiziksel ve fizyolojik gelişim ile birlikte bireyin duygusal ve sosyal açıdan da gelişimi söz konusudur. Bu tür sportif aktiviteler; etkileşim, ortaklaşma, sorumluluk, aidiyet ve birlikte hareket etme yetilerini geliştirir. Böylece kişiye bireysel ve sosyal bir kimlik kazandırarak bireyin sosyalleşmesine önemli bir katkıda bulunur (Küçük ve Koç, 2004).

İnsanların iletişim anında kendilerini ifade ederken kullandıkları temel araç dildir. Toplumlarda ana dil kazanımı, ilk olarak aile kurumunda öğrenilir. Daha sonra başta eğitim kurumları olmak üzere toplumun çeşitli kuramlarında gelişimi sağlanmaktadır. Dolayısıyla dil öğrenimi sosyalleşme sürecinin doğal bir sonucu olarak düşünülebilir. Bireyin tavırları, ifadesine derinlik kazandıran jestleri ve mimikleri de sosyalleşme sürecinde rol model olarak benimsediği sosyal çevrenin etkisiyle belirginleşir (Vatandaş, 2020).

İletişim becerisi çok yönlü bir şekilde, sözlü ya da sözlü olmayan mesajlara duyarlı olma, etkili dinleme ve mesajlara etkili tepki verme süreci olarak tanımlanmaktadır (Erözkan, 2007). İletişimin kişisel gelişim açısından bir gereksinim olduğunu söylemek mümkündür. İletişimin kısıtlanması ya da sekteye uğraması, bireyde birçok olumsuz davranışın gelişimine neden olmaktadır. Özellikle genç yetişkinlik ve ergenlik dönemlerinde iletişim eksikliğinin çeşitli saldırganlık eğilimlerine neden olduğu belirtilmiştir (Cornelius vd, 2010). İletişim becerileri bireyin kimlik kazanması ve toplumsallaşması noktasında önemli bir etkidir. Duygu, düşünce, beceri ve fikirlerin bir takım simgeler kullanılarak bireyden bireye aktarılma süreci olarak nitelendirilebilir (Bilgin, 2007).

Sportif oyunlarda yarışma, kazanma vb. gibi hedefler, özellikle takım oyunlarında iletişimi ve birlikte hareket etmeyi bir gereksinim haline getirir. Bireyler bu sayede sportif oyunlarda etkileşimde bulunduğu diğer grup üyelerine kendilerini ifade etme olanağı bulur ki bu durum bireyin doğrudan sosyalleşme sürecidir (Lenger ve Schumacher, 2015). Sporun bireye sağlamış olduğu olumlu etki dolaylı olarak topluma yansımaktadır. Fiziksel,

ruhsal ve sosyal açıdan gelişimi ideal düzeyde olan bireylerden oluşan bir toplumun gelişim düzeyi de arzu edilen seviyede olması kaçınılmazdır. Bu bakımdan sporun toplumun bütünlüğünü sağlamanın yanı sıra toplumsal kaliteyi arttıran önemli bir sosyal olgu olduğu söylenebilir (Yetim, 2000). Bireysel ya da takım halinde icra edilen sportif uygulamalarda aktif olan her bireyin diğer bireylerle iletişimi kaçınılmazdır. Bu durumu kaçınılmaz kılan sportif oyunun kuralları, gereksinimleri, amacı vb. gibi özelliklerdir. İletişim becerileri sadece sözel iletişimi içermez, kişiler arası iletişimin çok boyutlu olduğu söylenebilir. İletişimin çok yönlü ve etkili olması bireylerin sosyalleşmesini doğrudan etkilemektedir. Sportif uygulamalarda bireyler arasında sözel olan ya da olmayan birçok farklı şekillerde iletişim gerçekleşmektedir. Bu bağlamda sportif uygulamaların bireyler arasındaki iletişimin gelişimi açısından bir tür pekiştirme ortamı sağladığı söylenebilir.

Bireysel ve toplumsal gelişim açısından iletişim becerileri ve sosyalleşme süreci oldukça önemlidir. Bireyler arası sağlıklı iletişimin gelişmesi, toplumda bir bütünlük ve ortaklaşmaya yol açacaktır. Bu çerçevede yaptığımız çalışmada, genç-yetişkin bireylerde sportif uygulamaların iletişim becerilerine ve sporda sosyal bütünleşmeye etkisinin belirlenmesinin yanı sıra, sporun sağlıklı birey ve sağlıklı toplum yapısına katkısı belirlenmeye çalışılmıştır.

1.1. Sosyalleşme Kavramı

1.1.1. Sosyalleşme kavramının önemi

Sosyalleşme kavramı, bireyin doğumuyla başlayıp mensubu bulunduğu toplumun bir parçası oluncaya dek geçirmiş olduğu bütün evreleri kapsamaktadır. Başka bir ifade ile bireyin içerisinde bulunduğu toplumun değer yargılarını, normlarını, örf ve adetlerini öğrenerek, içselleştirerek topluma uyum sağlamasıdır (Binbaşıoğlu, 1982). Bu süreçte birey kişisel ve sosyal gelişimini toplumsal normlar çerçevesinde gerçekleştirir. Birey, toplumsal rollerin kazanımıyla birlikte sosyal bir varlık niteliği kazanır (Binbaşıoğlu, 1995).

Sosyal gelişim, bireyin doğumdan başlayarak ölünceye dek toplumdaki diğer bireyler ile geliştirdiği ilişkilerini, onlarla ilgili bilgi ve duygularını ifade eder. Bir bakıma sosyalleşme, bireyin toplumdan öğrenmiş olduğu bilgiler doğrultusunda bir yaşam biçimi benimseyerek toplumun bir parçası olma durumudur. Diğer bir ifade ile sosyalleşme bireyin, grupların değer yargılarına uyum sağlamasını ve bunları içselleştirmesini sağlayan süreçtir (Aslantürk ve Amman, 2000). Birey toplumsal davranışları, tavırları, gelenekleri, kültürel normları, örf ve adetleri sosyalleşmenin etkisiyle öğrenmektedir. Bu açıdan ele alındığında sosyalleşme, bireyin toplumsal alandan öğrendiği bilgi ve becerileri içselleştirerek ve davranışa dönüştürerek toplumsal yaşama uyum çabası olarak da düşünülebilir. Bireyin sosyalleşmesi; toplumsal yaşama ortak olması, kültürel normları, gelenekleri, örf ve adetleri benimsemesi, toplum nezdinde kabul gören bütün davranışları içselleştirmesi, toplum içerisindeki rolünü benimseyerek gereğini yerine getirmesi durumudur (Dönmezer, 1994). Bu durumda yaşadığı toplumun kültürüyle bütünleşen ve topluma uyum sağlayan bireyin sosyalleşmiş olduğundan bahsedilebilir.

Özellikle çocukluk dönemlerinde; aile, sosyal çevre ve eğitim yolu ile uyumlu bir şekilde çocuğun sosyalleşmesi desteklenirse, çocuğun sosyal bir varlık olarak topluma kazandırılması daha da kolaylaşacaktır. Sosyalleşme sürecinde çocuğun sosyal gelişimini destekleyen etkenlerden mahrum kalması, kişisel ve sosyal gelişimini tamamlayamamasına neden olabilir (Elmacıoğlu, 2002). Sosyal bir varlık olan insanın yaşamını sürdürebilmesi sosyal uyum ile mümkündür. Bu nedenle birey, sosyalleşme sürecinde toplumsal kültür, değer, eğilim, bilgi ve becerileri yaşamı boyunca kavramak durumundadır (Tezcan, 1996).

1.1.2. Sosyalleşmenin özellikleri

*Sosyalleşme kişinin doğması ile birlikte başlamakta ve yaşamı boyunca devam etmektedir (Yetim, 2000).

*Sosyalleşme bireyin içinde bulunduğu toplumun kültürüyle bütünleşmesini sağlar. Doğumla başlayan bu süreç toplumsal hukuk ve kurallar çerçevesinde maruz kaldığı durumlar neticesinde gelişir (Özçelik, 2007).

*Sosyalleşme çok yönlü bir süreçtir. Topluma veya gruba yeni dâhil olan bireylerin etkisiyle ilgilenmez (Yetim, 2000).

*Sosyalleşme, toplumda yeni bireylere ve o toplumda süregelen yerleşmiş örf adet, davranış ve tutumların neler olduklarını öğretir ve bunlara uyum sağlamanın yolunu gösterir (Özkalp, 1993).

*İnsan yaşamı boyunca devam eden sosyalleşme süreci, her zaman aynı hızda ilerlemez. Sosyalleşme süreci aile, eğitim ve sosyal kurumlar tarafından desteklendiğinden çocukluk yıllarında oldukça hızlıdır. Bu süreç yaştan ilerlemesiyle git gide yavaşlar. Buna karşın ilerleyen yaşlarda evlilik, meslek hayatına atılma ve yaşam alanının değişimi vb. gibi faktörlerin etkisiyle sosyalleşme süreci hızlanabilmektedir (Vatandaş, 2020).

*Sosyalleşme insanın var olduğu toplumun düşünce biçimlerini, davranış ve tutum tarzlarını öğretir. Toplumu oluşturan tüm bireyler benzer şekilde düşünür, birlikte hareket eder ve ortak bir dili konuşurlar. Bu durum toplumda kişilerarası çatışmayı önleyerek toplumsal birlikteliğin kurulmasına katkı sağlamaktadır (Yetim, 2000).

1.1.3. Sosyalleşme süreci

Sosyalleşmenin başlangıcı doğumdur ve bireyin hayatı boyunca devam etmektedir. Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde sosyalleşme süreci hızlı olmasına karşın oldukça uzun sürmektedir. Sosyalleşme süreci, bireyin toplumda üstlenmesi gereken rolü ile ilgili değerleri, davranış ve tutumları içselleştirme sürecidir. Sosyalleşme resmî ve resmî olmayan kanallar aracılığı ile meydana gelir. Okullar, toplumsal merkezli planlamalar ve programlar resmi kanallardır. Aile, akran grupları, sosyal çevre ve sosyal medya gibi faktörler ise resmi olmayan kanallardır. Grup içerisinde yer alan birey, grubun etkisiyle belirli bir faaliyete dahil edilebilir ya da bireyi yapmak istediği bir faaliyetten uzaklaştırabilir (Greendorfer, 2002).

Sosyalleşme süreci, daima bireyin kontrolü dışında gerçekleşir. Bu süreç toplumun tüm bireylerini kapsar. Sosyalleşme sürecinde toplum bireylere kendi doğrularını empoze ederek kültürel yapının sürdürülmesi için gereken tavır ve davranışları kazandırmaktadır.

Sosyalleşme, sosyal bir kontrol süreci olmakla birlikte, toplumsal yaşamın düzenlenmesinde etkili bir mekanizmadır (Fichter, 2004).

1.2. Sosyalleşmeyi Etkileyen Faktörler

1.2.1. Aile

Aile kavramı; insanın dünyaya gözünü açtığı, büyüdüğü, bakım ve barınma ihtiyacının karşılandığı, birbirlerine kan bağı ve aidiyet hissiyatı ile bağlı olan insanların oluşturduğu sosyal yapının en küçük topluluğu olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle sosyal ve kültürel bağlamda sorumluluk üstlenen ve biyolojik görevlerini yerine getirerek insan neslinin devamlılığını sağlayan temel sosyal kurumdur (Yavuzer, 1985). Toplumsal yaşamda insan ilişkilerine ve davranışlarına yön veren, en önemli ve en temel kurum ailedir. Aile, toplumun kültürel yapısına, beklentilerine göre sosyal değerlerin kazanıldığı ilk kurumdur. Bu bağlamda çocukların toplumsal normlara göre yetiştirilmesi ve çocuklara toplumsal etik ve ahlak değerlerinin kazandırılmasında aile faktörünün rolü oldukça önemlidir.

Toplumsal norm ve kültürel değerlerin yeni nesle aktarılmasını sağlayan temel sosyal kurum olan ailede, toplumun ahlaki değerleri, gelenek ve görenekleri çocuklara aktararak, onların sosyal yaşama hazırlanması sağlanır. Özellikle çocukların ahlaki gelişim sürecinde en önemli etken ailedir. Çocukluk dönemlerinde birçok çocuk ebeveynlerini taklit ederek ya da ailedeki diğer bireylerden etkilenecek şekilde toplumsal yaşamını şekillendirir. Bilhassa etik ve ahlaki değerler yönüyle çocuk rol modelini aile içerisinde belirler. Ailenin çocuğun doğru davranış geliştirmesi için motive edici olması ve bu durumu davranışlarıyla doğrulaması halinde, çocukta ideal davranışın gelişmesi kaçınılmazdır (Şengün, 2007). Aile küçük bir toplumsal yapı olmasına karşın, sosyal yaşamda üstlendiği önemli görev, sorumluluklar ve sosyalleşme sürecinde birey üzerindeki etkisi gibi nedenlerden dolayı zamanla toplumsal bir kurum niteliği kazanmıştır. Özellikle ailenin sosyalleşme sürecinde çocuğa aktarmış olduğu toplumsal ve kültürel değerler çocuğun toplumla bütünleşmesini sağlar. İnsanoğluna toplumsal bir varlık niteliği kazandıran sosyalleşme süreci aileden başlayarak toplumda yer alan diğer kurumlara yayılarak gelişir (Özkalp, 1987).

Neredeyse bütün toplumlarda eğitim sisteminin temel hedefleri arasında bireyi toplumsal yaşama adapte etme ve bireye toplumsal değerler kazandırma hedefi vardır. Bu bağlamda düşünüldüğünde aile faktörünün önemi daha da belirginleşmektedir. Çünkü aile,

çocuğa toplumsal ahlak, etik, kültür, örf, adet ve geleneklerin öğretildiği ilk toplumsal mekanizmadır (Doğan, 1995).

1.2.2. Eğitim kurumları

Eğitim kurumları, toplumsal alanda yer alan her bir bireyin toplumsal normlar ve kültürel değerler çerçevesinde kişisel gelişimin sağlanmasını hedefleyen, bu kazanımların sosyal yaşamda icrasını teşvik eden, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmiş ve ortaya konulmuş kurumlardır (Silah, 2005). Eğitim kurumları, bireyin diğer insanlarla etkileşimde bulunduğu bir ortam sağlayarak, sosyal ve kültürel değerlerin aktarılması noktasında önemli bir işleve sahiptir. Bu kurumlar, bireyin çevresiyle işbirliği içerisinde çok yönlü gelişimini destekleyerek sosyalleşmesini sağlar (Karagül, 1993). Toplum yapısına göre şekillenen eğitim, bireyin sosyalleşmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Eğitim sisteminde yer alan eğitim kurumları, toplumun kendisine vermiş olduğu görev ve sorumlulukları toplumdan aldığı yetki ile yerine getirmektedir (Başaran, 1984). Yani eğitim sistemi hem toplumdan beslenen, hem de toplumu besleyen bir nitelik kazanmıştır.

Bireyin sosyal bir varlık olarak eğitilmesi, neredeyse bütün toplumlarda okulların gelişimsel hedefleri arasında yer almaktadır. Bu bağlamda eğitim kurumlarında bireyin mental, ruhsal ve sosyolojik temelde gelişimini hedeflenerek, hem toplumsal varlığın sürdürülebilir olması hem de bilgi ve beceri kazanılması hedeflenmektedir (Öztürk, 2007).

Bireyin topluma uygun bir yaşam tarzı geliştirmesi, toplumsal ahlaki ve kültürel değerleri benimsemesi, bütün toplumların eğitimin öncelikleri arasında yer almaktadır (Kayalı, 2019). Günümüzde çocukların eğitimini amaçlayan öğretim müfredatlarında ve eğitim planlamasında bireyin sosyalleşmesini içeren çeşitli dersler yer almaktadır. Özellikle sportif ve sanatsal etkinlikleri içeren dersler kişisel gelişimin yanı sıra çocuğun sosyalleşme çabasına hizmet etmektedir. Ayrıca eğitim yoluyla öğrencinin doğayla tanışması, yaratıcı özelliğinin ve keşfetme yeteneğinin geliştirilmesi, öğrenciye toplumsallaşma sürecinde önemli katkılar sağlamaktadır. Bununla birlikte okullarda grup halinde çalışmaların yapılması, grupta sorumluluk paylaşımları ve birlikte hareket etmeyi gerektirecek aktivitelere yer verilmesi çocuğun toplumsal yaşama uyumunu destekler niteliktedir. Okullardaki eğitim müfredatlarında yer alan bu tür uygulamalara bakıldığında eğitimin öncelikli hedefleri arasında sosyalleşme sürecinin yer aldığı görülmektedir.

1.2.3. Arkadaş ortamları

Çocuğun sosyalleşmesindeki önemli faktörlerden biri de içinde bulunduğu akran grubudur (Özçelik, 2007). Grup içerisindeki ilişkiler, bireyin yaşamı boyunca uygulayacağı ilişki biçiminin alt yapısı niteliğindedir. Akran gurubu, çocukların karşılıklı etkileşimle öğrenme-öğretme etkinliklerinin gerçekleştiği kontrolsüz bir eğitim ortamıdır. Çocukların bu ortamlarda maruz kaldıkları değerler (ahlak, etik, paylaşım, hoşgörü, saygı, işbirliği, sevgi, kaygı, üzüntü, dışlanma, ötekileştirme vb.), çocuğun gelecekteki yaşamına sirayet edecek şekilde zihinlerine işleyebilir. Bu bakımdan arkadaş ortamları bireyin sosyal ilişkilerinde önemli bir rol oynar. Okullarda akran ortamı daha organize ve otorite ile mücadele etme ya da boyun eğme gibi ortak dertleri vardır. Bu çerçevedeki etkileşimler öğrencilere sosyal kimlik kazanma noktasında yol göstericidir.

Çocuklar ilerleyen yaşlarda genel olarak; sınıfta, mahallede ve çeşitli ortamlarda arkadaşları ile sosyal ilişkiler kurma gereksinimi duyar. Akran ortamlarındaki etkileşim genel olarak bu gereksinimi karşılar. Akran etkileşimi sonucunda bireyin davranış ve tutumları değişebilir. Bir gruba dahil olma isteği ve o grup tarafından kabul görme bireyi farklı davranış ve tutumlara itebilir (Sezgin, 2003).

Çocuğun dâhil olduğu arkadaş çevresi onun sosyal davranışlarına ve tavırlarına tesir eder. Bu tavır ve davranışlar, çocuğun sosyal hayattaki etkileşimi yolunun belirleyicisi olur. İlk olarak aileden edinilen bu tavır ve davranışlar, sosyal çevre ile etkileşim sonucunda değişim gösterir (Yavuzer, 1999).

Sosyalleşme süreci ailede önceden belirlenmişken, arkadaş çevresindeki sosyalleşme süreci önceden belirlenmemiştir. Çoğu zaman sıradan etkileşimlerdir ve rastlantısaldır. Bireyin aile ortamında önemli görülen istekleri arkadaş çevresinde önemsiz görülebilir. Bu sebepten birey iletişim beceri kazanarak arkadaş çevresinde kendisini ifade etmeyi öğrenmelidir. Bireyin gruptaki diğer bireylerle olan işbirliğini, kendisini ifade etme ve kabul ettirme kabiliyetini gözden geçirerek sosyal becerilerini geliştirmesi gerekmektedir. Arkadaş çevresinde kabul edilme, birey açısından önemli bir unsurdur. Arkadaş ortamının isteklerine adapte olamama, bireyin arkadaş edinebilmesini ve sosyal anlamda kendini kabul ettirme gayretlerini olumsuz etkileyebilmektedir (Özyürek, 1986).

1.2.4. Kitle iletişim araçları

Bireyin geniş insan kitlesine hitap eden kitle iletişim araçlarıyla etkileşimi yüz yüze gerçekleşmemektedir. Değişik araç ve gereçlerle kültürün, haberlerin ve bilgilerin geniş insan kitlelerine dağıtılması kitle iletişim olarak adlandırılabilir. Şimdilerde çok yaygın

olarak tercih edilen kitle iletişim araçlarını internet, televizyon, gazete ve radyo şeklinde sıralayabiliriz (Demiray, 2003).

Kitle iletişim araçları, bireyin toplumla özdeşleşmesini, toplumla bütünleşmesini, toplumdaki kültürel değerleri benimsemesini, güncel değerleri, tavır, inanç, tutum ve davranışlar geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Gelişim düzeyi, insanların kitle iletişim araçlarına karşı önceden edindikleri olumlu ve olumsuz yargılarına, kitle iletişim araçlarının kullanım sıklıklarına ve bu araçların kendilerini etkileme oranına bağlıdır (Güz, 1996).

Bireyler kitle iletişim araçlarının yaydığı bilgiler sayesinde; dünyada yaşayan farklı toplumların kültürleri, toplumsal problemler, toplumlardaki idari ve siyasi yapılar, toplumsal görevler ve vatandaşlık bilinci gibi konularda bilgi edinirler ve bu öğrendikleriyle ilgili tutum ve davranış ortaya koyarlar. Teknolojideki ilerleme ve yenilikler, kitle iletişim araçlarının artması, biçim, yöntem ve hedeflerin farklılık göstermesi gibi faktörler sosyalleşme sürecinde iletişim araçlarının önemini ve rolünü arttırmıştır (Onur, 1987). Kitle iletişim araçları, bireye kültürel değerler, inanç, ahlaki tutum ve davranışların aktarılması ve bu değerlere yeni bakış açılarının geliştirilmesi noktasında önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda toplumun bütünleşmesine ve ortaklaşmasına hizmet ettiği söylenebilir. Sosyal medya arenasındaki iletişim düzeyi daha çok bireylerin ilgisine, kullanım tercihin ve sıklığına bağlıdır (Dilber, 2014).

İnternet ve medya ortamlarında sosyal yaşamda yer alan akran ilişkileri, aile ve akraba ilişkileri, komşuluk ilişkileri gibi etkileşim alanlarında çocuğun rolünü ortaya koyan birçok örnek yer almaktadır. Çocuğun maruz kaldığı bu örneklemelerden bağımsız kişisel ve sosyal bir gelişim göstermesi mümkün değildir. Bu tür ortamlardaki kahramanlar doğrudan çocuğun modeli haline gelmektedir. Sosyal medya ortamları çocuklarda farkındalığı geliştirmenin yanı sıra, bu ortamlara kontrolsüz bir şekilde maruz bırakıldığında çocuk üzerinde birçok olumsuz etkilerinin de olduğu bilinmektedir (Bozkurt, 2004). Aile, akran, sosyal çevre, medya, internet gibi iletişim ve etkileşim araçlarının bireye sahip olması gereken sosyal becerileri kazandırarak bireyin sosyalleşme sürecine katkı sağladığı söylenebilir (Palut, 2003).

1.2.5. Sportif etkinlikler

Spor sadece fiziksel kabiliyetleri geliştirmekle kalmaz bununla birlikte sosyalleşmeyi, yarışmada kazanma ve kaybetmeyi, birlikteliği, saygıyı ve kabullenmenin öğrenilmesini sağlamaktadır. Özellikle akran gruplarıyla gerçekleştirilen sportif

uygulamalar, bireye hislerini, heyecanlarını ve tavırlarını nasıl kontrol altına alabileceklerini öğretir (Ağkurt, 2018).

Tüm sportif faaliyetlerin sosyal bir tecrübe ve deneyim olduğu söylenebilir. Sportif faaliyetlere katılan birey, hareketler ve oyunlar aracılığı ile hissettiklerini tanımlama fırsatı yakalar. Birey sportif aktivitelere katılarak agresiflik, utanma, hasetlik gibi olumsuz duyguların kontrol altına almasını öğrenir. Toplumun farklı alanlarında bulunan baskı mekanizmalarının etkisinden kurtulmanın bir yolu da oyun veya sportif aktivitelere katılmaktır. Bu çerçeveden bakıldığında sporun toplumda iyileştirici bir etki yarattığını söylemek mümkün. Aktif bir sportif yaşam, bireyin fiziksel sağlığına katkıda bulunduğu gibi sosyal yaşamının gelişimine de birçok fayda sağlamaktadır. Spor, bireyin aktif sosyal çevreye katılmasını kolaylaştıran sosyal bir aktivite olması sebebiyle, bireyin sosyalleşmesinde önemli etkiye sahiptir (Öztürk Akçalar, 2007).

Dünya çapında düzenlenen spor organizasyonları farklı dil, inanç, kültür ve düşüncelere sahip insanları bir araya getirerek bireyin zihin dünyasının genişlemesine, toplumların farklılıklara rağmen birbirlerini benimsemesine yol açmaktadır. Bu tür geniş çaplı organizasyonlarda hem sporcular hem de izleyiciler arasındaki kültürel etkileşimler sonucunda bireyin çok yönlü düşünme becerisi gelişmektedir. Ayrıca bireyin ait olmadığı bir toplumu tanımasına fırsat vererek farklı toplumsal yaşamlara saygı duyma ve barışçıl bir eğilim göstermesine katkı sağlar (Çaha, 2000).

Sportif etkinliklere duyulan ilgi, sosyoekonomik şartlar, sosyal çevre, aile vb. gibi faktörler spor aktivitelerine katılımı doğrudan etkilemektedir. Toplumlarda sportif aktiviteye katılan nüfus yoğunluğuna bağlı olarak, sportif faaliyetler yoluyla sosyalleşme süreci doğrudan etkilenmektedir (Kenyon, 1974).

1.3. Sosyal Bütünleşme

Sosyal bütünleşme, toplumu bir araya getiren insanların, sosyal grup ve kurumların ortak hedef ve değerler çizgisinde bütünlük sağlayarak sürdürebilirliğini doğal bir şekilde ortaya koymasındır (Deliömeroğlu, 1998).

Toplum halinde yaşamının temel şartlarından birisi de bütünleşmedir. Bütünleşme ile toplumda oluşturan bireyler arasındaki iletişimin ve kurumsal yapının devamı sağlanabilir. Bütün toplumsal oluşumlar bütünleşmenin etkisiyle ortaya çıkar. Toplumsal kurumları oluşturan bireyler arasındaki etkileşim ve uyum, sosyal bütünleşmeyi doğrudan etkilemektedir. Toplumun her kurumunda işleyişe katılan bütün etmenlerin birlikte ve uyum içerisinde çalışması gerekmektedir. Bir bütünlük içinde olan, farklı görev ve

sorumlulukları bulunan bütün unsurların uyumlu bir şekilde vazifelerini yapmaları bütünleşme açısından oldukça önemlidir (Avcıoğlu, 2013).

Toplumu meydana getiren ve birlikte bir yaşam sürdüren unsurların birbirleriyle olan uyumları, sosyal bütünleşmeyi tanımlar. Bu uyumu kolaylaştıracak değerler, tutum ve tavırlar çoğu zaman eğitim yoluyla elde edilmektedir. Toplumsal sistemlerin güçlü olması ve bu sistemlerin bir arada uyumlu bir şekilde işlevini yerine getirebilmesi için toplumsal bütünleşme gayretleri oldukça önemlidir (Karaca, 2012).

Toplumu oluşturan bireylerin farklılık gösteren ilgileri, beceri ve kabiliyetleri bütünleşme ile birlikte toplumsal bir anlam kazanmaktadır. Toplumu oluşturan her bireyin ilgi ve yeteneklerinin farklı olması esasen bütünleşmeyi zorunlu kılmaktadır. Bireyler arasındaki farklılıklar nedeniyle insanlar birbirine gereksinim duymakta ve bu gereksinimden dolayı iletişim meydana gelmektedir. Bu ihtiyaç ile birlikte bireyler arasında bilgi alış-verişi ortaya çıkmaktadır. Bu alış-verişte sağlıklı bir devamlılığın sağlanması için ahlak ve etik kuralların bireyler tarafından benimsenmesi önemlidir.

Toplum üyesi olma yolunda bireyin birlikte hareket etme ve sorumluluk paylaşımı noktasında istikrarlı olması önemlidir. Bu bağlamda kendisini topluma kabul ettirmek için kişisel düşünce ve davranışlarını toplumun değer yargılarına göre belirlemesi gerekmektedir. Farklılık arz eden durumlar bir değer ve amaç üzerine bina edildiğinde toplumda bütünleşme sağlanmış ve toplumun devamlılığı korunmuş olacaktır (Çağlar, 2020).

1.4. Spor

1.4.1. Sporun tarihsel gelişimi

Milattan önce 2000'li yıllarda Girit Uygarlığı'nda ortaya çıktığı öngörülen spor hareketlerine, bin sene sonra Yunan Uygarlığı'nda görülmüştür. Sporun halklar arasında yayılması milattan önce 4. ve 5. yüzyıllara denk gelmektedir. O devirlerden günümüze kadar gelen figürlerden yola çıkarak spor hareketlerinin neler olduğu hakkında pek çok bilgiye erişmek mümkün olmaktadır. Tarihsel kaynaklar ilk olimpiyatların milattan önce 776'da ortaya çıktığını ve milattan sonra 394'e dek devam ettiğini ortaya koymaktadır. Tarihi devirlerden önce avcıların avlanmayı, spor gibi görüp görmedikleri bilinmemenin yanında eski toplumlarda soyluluğun belirleyicisi olarak avcılık yeteneği görülmüştür. Yapılan Arkeolojik çalışmalarda eski zamanlarda Çin'de top oyununun geniş yer tuttuğu gün yüzüne çıkarmaktadır (Evren, 1994).

Ateşli silahların keşfedilmediği dönemlerde, ilkel insanların yaşamını sürdürebilmek için doğa ile tamamen bedensel yetilere dayanan mücadelesi, bedenen kuvvetli olmanın önemini ortaya koymuştur. Daha o dönemlerde, insanlar kuvvetli bir bedene sahip olmanın doğaya karşı bir üstünlük göstergesi olduğunu anlamış ve üstün gelmek için kendilerinde gördükleri eksikleri giderme çabası içerisinde girmişlerdir (İşler, 2001).

İlkel insanlar bacak kuvvetinin ve nefesin yeterli olması durumunda doğaya üstünlük kurabileceklerini düşünmüşlerdir. Bu özelliklerinin gelişimi için yer değiştirmeyi gerektiren hareketleri (yürüme, koşma, sıçrama vb.) alıştırma şeklinde uygulamışlardır. Sonrasında kuvvet gelişiminin tek başına yeterli olmadığı, bununla birlikte bir takım yeteneklerin geliştirilmesinin gerekli olduğu kanısına varmışlardır. Bu yeteneklerin kazanılması, sürekli alıştırma yapmak ile mümkün olabileceği zamanla anlaşılmıştır (Alpman, 1972).

Tarihte yer alan ilk sporlar, araçlı ya da araçsız savunma ve saldırı üzerine dizayn edilmiştir (Fişek, 1998). Çünkü toplumun yaşam tarzı, doğa ile girdiği mücadeleden ibaretti. Bu bağlamda ilk sporlar, toplumsal yaşam mücadelesinin bir ürünü ve yansıması olarak düşünülebilir.

Spor, belli şartlar altında araçlı ya da araçsız, birey veya grup şeklinde, boş zamanlarda veya zamanının tamamını alacak biçimde meslek haline getirilerek ortaya çıkan sosyalleştirici, toplumla birleştirici, ruh ve fiziki yetiştiren, rekabete ve dayanışma kültürüne dayalı bir kavramdır (Erkal ve Güven, 1998). Spor kavramı, kişinin bedensel ve ruhsal sağlığının iyileştirilmesi, belirlenen kriterlere göre rekabet çerçevesinde mücadelede bulunma, heyecanlanma, yarışma yapma, galip gelme ve gerçek manada başarı oranının arttırılması için ortaya konulan yoğun gayretler olarak tanımlanmıştır (Aracı, 1999). Farklı bir tanımda ise spor, belirli kural ve kriterlere göre, kişisel ya da grupla oynanan oyunlar halinde ortaya çıkan fiziksel aktivitelerin toplamı şeklinde ifade edilmiştir (Armağan, 1981). Spor yapan bireylerde psikolojik olarak mutlu olma ve haz duygusu yaşanmaktadır. Dönemimizde büyük bir ruhsal hastalık olan stresle baş etmenin en etkili yolu şüphesiz spor yapmaktır. İnsanlarda günlük hayatta karşı karşıya kalınan tekdüze bir hayat stilinden kurtulmanın yolu spordur. Spor, bireylerin kendilerini rahatlatmalarını sağlamanın yanında, huzurlu olmalarını sağlamış ve başarmanın verdiği mutluluğu yaşatmış olur (Güçlü, 2005).

1.4.2. Sporda sosyal bütünleşme

Spor odaklanmayı, algısal yeteneği, zihinsel ve psiko-motor yetenekleri arttıran aktiviteler zinciri olarak tanımlanabilir. Şimdilerde spor; hem sağlık, hem yarışma, hem de boş zaman faaliyetleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor, bireyin yeteneklerini geliştirirken, bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı olmasına da yardım eder. Aynı zamanda hızlı ve doğru karar verme becerisinin gelişimine de yardımcı olur.

Gündelik hayat içinde spor kavramı önemli bir etkiye sahiptir ve bunun yanında toplum içinde de önemli bir rolü vardır. Sporun sosyalleşme bağlamında içinde barındırdığı güç, bütünleştirici olması ve sosyalleşme sürecine katkısıyla açıklanabilir. Geleneksel sporlar, toplum kültürünün ve yaşam biçiminin aktarılması ve toplum tarihinin anlaşılması açısından önemlidir. Bu bağlamda spor kültürel değerlerin korunması ve bu değerlerin sürdürülebilir olması açısından oldukça önemlidir.

Spor sosyal bir etkinlik olduğundan bireyin sosyalleşme sürecini doğrudan etkilemektedir. Bununla birlikte bireyin hem zihnini hem de sosyal çevresini genişleten bir etkiye sahiptir (Yetim, 2000). Spor aracılığıyla, toplumu oluşturan her bir bireye fair-play çerçevesinde iyi insan olmanın gerekleri ve önemi açıklanmaktadır. Sporun topluma faydalı, dürüst, üretken ve güvenilir bireylerin yetiştirilmesi açısından önemli bir araç olduğu söylenebilir. Sporun içinde bulunduğu toplumun sosyal koşullarına, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olması bireysel ve toplumsal gelişimi hızlandırmaktadır. Ayrıca sporun bölmeye, bölünmeye ve ayrımcılığa karşı çıkan yapısı ve evrensel insani değerleri ön plana koyması, barışçıl toplumların oluşumuna katkı sağlamaktadır. Sporun bütünleştirici yaklaşımı hem bireysel hem de toplumsal iletişimin gelişmesini sağlar (Küçük ve Koç, 2004).

1.4.3. Sporun sosyal boyutları

Spor, toplum yaşantısına farklı yollardan dâhil olarak bireyleri dolaylı veya doğrudan kendine bağımlı hale getirmiş ve genellikle toplumdaki ilgiyi diri tutmayı sağlamış sosyal bir olgudur. Toplumda vazgeçilemeyen zevkleri ve ihtiyaçları gidererek insanları kendisine bağımlı kılan spor, günümüzün çağdaş toplumlarda güçlü bir kurum olduğunu ispatlamıştır. Sportif aktivitelerin etkisiyle toplumun çok yakından ilgilendiği belirli tavırlar, şartlar, inançlar ve semboller ortaya çıkmıştır. Tüm sosyal kurumlar gibi spor da toplumda farklı işlevlere sahip diğer sosyal kurumlarla yakın bir ilişki içerisinde (Kılıcıl, 1988).

Psikolojik açıdan sporu meşguliyet haline getiren bireyler, mutluluk duyma ve zevk alma gibi duyguları sportif aktivitelerin etkisiyle yaşamaktadır. Günümüzde stres önemli bir ruhsal hastalık olarak görülmektedir. Sportif aktivitelere faal bir şekilde katılım; depresyon, bunalım ve stres gibi travmaların etkilerini azaltarak ruh sağlığın korunmasını destekler. Birey günlük yaşamındaki rutinlerinden sportif faaliyetlere katılarak kurtulabilir. Birey düzenli spor yapma alışkanlığı kazanarak bedensel, zihinsel ve ruhsal sağlığını desteklemekle birlikte sosyal yaşam kalitesini de artırır. Sportif aktiviteler bireyleri zihinsel ve ruhsal açıdan rahatlamanın yanı sıra, bireyin mutlu ve başarılı olmasını destekleyerek bireye yaşama sevinci kazandırır (Güçlü, 2005).

Özellikle grup halinde yapılan sportif uygulamalar, dayanışma, işbirliği, ortaklaşma ve sorumluluk paylaşımı gibi duyguların gelişimine katkı sağlayarak bireyin sosyal yönünü geliştirir. Böylece bireyin toplumsal üyeliğini pekiştirir. Aktif ya da pasif biçimde spora katılan birey, yalnızlık bunalımlarından kurtularak çeşitli sosyal ilişkiler geliştirir (İnal, 1988).

1.4.4. Spor ve sosyoloji

Sosyoloji hitap ettiği bilimsel alanın zenginliğinden dolayı sürekli farklı alt dallarının oluştuğu sosyal bir bilimdir. Sosyolojinin alt dalından biri de spor sosyolojisidir. Sosyolojide özel bir alana sahip olan spor sosyolojisi diğer bilimlerle işbirliği içerisinde, belli kuramlar yardımıyla, sporun sosyal davranışlar ve sosyal kurumlar üzerindeki etkilerini inceler (Voigt, 1998). Spor sosyolojisinin amacı; sporun toplumsal yaşam üzerinde meydana getirdiği değişiklikler ve tesirlerini anlayabilmek, toplumsal hayatta izlenen problemlerin çözümündeki rolünü araştırmak, bu problemlere çözüm önerileri sunmak gibi sosyolojik nedenlerin araştırılmasıdır. Spor sosyolojisi, sportif faaliyet ve uygulamaların toplumun temel kurumları haline gelen aile, din, ekonomi ve iktisat gibi alanlar üzerindeki etkisini inceleyerek bu etkilerin olası sonuçları üzerinde tartışmaktadır. Sporda çeşitlilik, yenilik ve bütünleşme spor sosyolojisinin temel ilgi alanlarını oluşturmaktadır. Sosyolojinin alt dalı olan spor sosyolojisinin kendine ait araştırma yöntem ve tekniği bulunmamaktadır. Uygulamalı sosyolojide kullanılan yüz yüze görüşme tekniği olan mülakat, anket ve içerik analizini uygulamaktadır (Amman, 2000).

Spor sosyolojisi toplum ile spor ilişkisini araştırmaktadır. Sportif aktivitelerde sergilenen davranışlara ve sosyal süreçlere dikkat kesilir. Toplumu oluşturan bireylerin davranışlarını ve sosyal süreçleri, sporun yapısını ve sporun etkileşimde bulunduğu sosyal kurumları inceleyerek açıklamaya çalışır. Spor sosyolojisi bireyi konu dışı bırakmadan

insan topluluklarının çevresiyle etkileşimini ve çevreyi etkileme biçimi üzerinde durmaktadır (Yetim, 2015).

Sosyal ihtiyaçları gidermek maksadıyla birbirleri ile etkileşim içinde olan ve ortak değerleri paylaşmak amacıyla bir paydada buluşan insan birlikteliğine toplum denmektedir (Fichter, 1996). Sosyolojik araştırmaların ilgi odağı, sosyoloji biliminin en önemli çalışma alanlarından biri olan toplumdur. Bu durum sosyolojinin ilgi alanının toplum olmasından kaynaklanmaktadır. Bütün bireyler, doğumla birlikte topluma dahil olmaktadır. Bu sebeple insanlar arasındaki ilişki biçimleri, içinde yaşadığı toplumun özelliklerine göre belirginleşir.

Spor olgusunun ortaya çıkabilmesi için kesinlikle bir topluma gereksinim duyulmaktadır. Toplum ve toplumu oluşturan bireyler olmadan spor meydana gelemez. Bir bakıma spor toplumdan beslenerek gelişmiş, sonrasında toplumun yapısını, kültürünü, eğilimlerini ve eğitimini etkileyecek düzeye ulaşmıştır. Spor bilhassa toplumların kültürlerine nüfuz ederek, farkına varılmadan toplumsal yaşamın esas uygulama kollarından biri haline gelmiştir. Spor olgusu daha önceki sosyolojik çalışmalarda kültürün içerisinde araştırılırken, günümüzde kültürün gölgesinden kurtularak farklı bir toplumsal inceleme alanı olarak araştırılmaktadır. Sportif aktiviteler topluluklara göre farklılık göstermektedir. Bu durum sporun toplumlara özgü hareketlerden oluştuğunu göstermektedir. Bu nedenle spor, sosyoloji biliminin incelemeye ihtiyaç duyduğu bir araştırma alanı olmuştur (Dever, 2016).

1.4.5. Sporun sosyolojik faydaları

Bireyin sosyalleşmesinde önemli bir etkiye sahip olan spor, kişinin aktif sosyal çevreye uyumunu kolaylaştırmaktadır. Spor, çok yönlü gelişim sağlayan bir faaliyettir. Sportif aktivitelerin farklı insan topluluklarının etkileşimini kolaylaştırdığı spor organizasyonlarında görülmektedir. Spor öncelikle bireyin kendi iç dünyasından başlayarak farklı ortamlarda, farklı kültür, düşünce ve inançlara sahip bireylerle etkileşimini sağlar. Sporun bütünleştirici ve birleştirici özelliği göz önünde bulundurulduğunda, insanların yeni arkadaşlıklar edinmesine, bireyin farklı toplumların sosyolojik yapısına ve kültürel değerleriyle tanışmasına ve bu doğrultuda evrensel değer yargıları geliştirmesine hizmet ettiği söylenebilir. Spor, yalnızca sporu yapanlar arasında değil, izleyen bireyler arasında da diyalog konusu olmaktadır (Çaha, 1999).

İnsan hem sosyal hem de biyo-kültürel bir varlıktır. Sosyal ilişkiler kültürel şartlar içerisinde bireyin ve toplumun yapısını etkiler. İnsanlar tüm yaşamını, içinde bulunduğu

çevreye uyum sağlama çabasıyla geçirmektedir. Bu uyum gayreti, doğumdan başlayarak ilerleyen yaşlarda giderek artmaktadır. Spor bu gelişimde önemli bir etkiye sahiptir ve belirli hedeflere ulaşmak için eğitsel araç olmaktadır. Farklı toplumalarda yetişen fertleri kaynaştırır. Bireyler arasında diyalogu ve işbirliğini geliştirir. Zararlı alışkanlıklardan uzaklaştırır, toplumun dışında kalmış bireyleri topluma kazandırır. Bireylerin toplum içerisinde mevki kazanmalarını sağlar, engellilerin yaşam şartlarına uyum sağlamalarını kolaylaştırır. Vazife ve sorumluluk üstlenme, liderlik yapabilme ve lidere uyma vasfı kazandırarak bireylerin sosyalleşmesine katkı sağlamaktadır. Birey faal olarak bir grupta beraber spor yaptığında, grup içerisinde sorumluluk alma bilinciyle birlikte hareket etme eğilimindedir. Bu durum bireyin iletişim becerilerini geliştirerek sosyalleşme sürecine katkı sağlar (Bayrakçı, 2006).

Spor, sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi ve modern toplumların ortaya çıkmasında eğitimin vazgeçilemeyen bir parçasıdır. Spor, bilhassa genç neslin bedensel ve ruhsal olarak sağlıklı olmasını, sosyal yönlerini geliştirerek benlik kazanmalarını kolaylaştırırken, bir yandan da genç nesillerin yapıcı, üretken olmalarını, kibar, hoşgörölü, sağduyu sahibi, etik davranışlar sergileyen, özgüveni yüksek, sosyal ilişkileri gelişmiş, rol model bir birey olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır (Yetim, 2000).

Spor insanları bir araya getirerek insanlar arasındaki etkileşime dayalı birçok sosyal işlevi yerine getirmektedir. Sporun popülerliği ile birlikte ırk, sınıf, inanç ve cinsiyet ayrımını gözetmeyen bir olgu olması toplumsal yönünü ön plana çıkartmaktadır. Bu sayede toplumsal çatışma ve gerilimleri aşarak toplumsal iletişimi ve dayanışmayı arttırmaktadır. Spor üstlenmiş olduğu sosyal rolü sayesinde bütünleştirici bir güce sahiptir. Bu yönüyle spor, bireylerin ön yargılarını değiştirerek, toplum nezdinde farklılıklara saygılı ve duyarlı bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlar (Akıncı, 2007).

1.4.6. Spor ve toplumsal kurum

Sosyolojinin önemli ilgi alanlarından biri de toplumsal kurumları incelemektir. Sosyal grupta yer alan bireylerin sosyal gereksinimlerini giderebilmek amacıyla sosyal grup içerisinde yer alan, bireyler tarafından ortak bir şekilde kabul görmüş ve onaylanmış ilişki ve rol yapısına kurum denmektedir (Yetim, 2005). Kurumun ifade ettiği tanıma dikkat kesilecek olursak, kurumların bir takım gereksinimlerini karşılamak amacıyla oluşturuldukları ifade edilmektedir. Sporun bir takım gereksinimleri karşılayan (sağlıklı birey olma, boş zamanları doldurma, eğlenme ihtiyacı vb.) yapısı, spora toplumsal bir kurum niteliği kazandırmıştır (Dever, 2016).

Spor, toplumsal bir kurum olarak, maddi temele dayanan, toplulukları yakından ilgilendiren, belirli davranış tarzları, inanç ve düşünce tarzları, sembolleri olan, belli kurallara dayalı, inanç tarzları, simgeleri olan, göreceli sürekliliği olan bir yapıya sahiptir (Demirbolat, 1998).

1.4.7. Spor ve toplumsallaşma

Toplumsallaşma, belirli bir mekân ve zamanda gerçekleşmektedir. Bütün bireylere farklı türde ve tekdüzelikten uzak bir etkide bulunmaktadır. Böyle olmasaydı, toplumu oluşturan bireyler, aynı tornadan meydana gelmiş vidalar gibi benzerlik gösterirlerdi. Toplumsallaşma, bir etkileşim süreci olduğu için birey ve toplum karşılıklı olarak birbirlerini etkilemekte ve şekillendirmektedir. Bu etkileşim doğumdan itibaren başlamakta ve hayat boyu devam etmektedir. Doğuştan getirilen özellikler, çevrenin etkisiyle beraber toplumsallaşma üzerinde etkilidir. Toplumsallaşmaya en fazla etki eden kurum, kişinin ilk karşı karşıya geldiği aile hayatı ve akrabalarıdır. Bu sıralamayı akranları, komşuları ve okul yaşamı izlemektedir. Yapılan çalışmalarda ailenin, okulun, arkadaş grubunun ve kitle iletişim araçlarının toplumsallaşma sürecinde oldukça önemli olduğu vurgulanmıştır (Sezal, 2003).

Spor, gençlere bir toplulukta nasıl davranmaları gerektiğini ve duygularını nasıl kontrol edebileceklerini öğretmektedir. Spor gençlerin paylaşma duygusunu, dayanışmayı, farklı fikirlere karşı saygılı olmayı ve kurallara daha öz verili ve duyarlı olma özelliklerini geliştirmektedir. Toplum içinde samimi ve etkili iletişim kolaylaşır. Spor bireylerin toplumda kendilerini daha rahat ifade etmelerini ve toplumdaki kurallara uyma kabiliyetlerini geliştirir. Bununla beraber spor toplumda dışlanmış bireylerin tekrar topluma kazandırılmasını sağlar. Spor sayesinde birey ve toplum karşılıklı olarak birbirlerini etkiler ve toplumda sportif başarı kazanan birey toplumsal barışa ve spor bilincinin gelişmesine katkı sağlar. Bu bağlamda sporun toplumun en etkin sosyal kurumlarından biri olduğu ve modern toplumların ortaya çıkmasında etkili olan bir olgu olduğundan bahsedilebilir. Özetle spora yapılacak olan yatırım toplumların geleceğine yapılacak en önemli bir yatırımlardan biridir (Atalay, 2015).

Toplumsallaşma, kişilerin içinde bulunduğu toplumla olan ilişkisini geliştirdiği ve buna bağlı olarak kurumsal hale gelmiş davranışların aktarıldığı bir süreçtir. Bu bağlamda spor hem değerlerin üretimi hem de değerlerin aktarımında etkileyici bir rol oynamaktadır. Fonksiyonel bir bakış açısıyla değerlendirme yapıldığında spor, toplumsal birleşme

sürecinde etkili olan bir kurumdur. Toplumsal yapının devam ettirilmesi noktasında da spor kurumunun etkisi oldukça önemlidir (Beşerli, 2016).

1.5. İletişim ve Türleri

İletişim, kişilerin oluşturmuş oldukları topluluk veya toplum içerisinde gerçekleştirilen tutum, tavır, duygu ve düşüncelerin, problemlere karşı gösterilen tecrübelerin, olay ve olgularla alakalı değişimleri haber eden, birbirlerine karşılıklı olarak bildiklerini aktarma yoludur (Bıçakçı, 1998). İnsanlar, karşısındaki bireyleri anlayabilmek ve kendilerini onlara anlatabilmek, onları etkileyebilmek, kısacası toplumsallaşabilmek için iletişim kurmaktadır. İletişim, bireylerarası ilişkinin her çeşidini, grupları ve git gide toplumları oluşturan ve toplumu bütünleştiren bir “harç” vazifesi görür (Gürgen, 1997). İnsan, toplumsal bir varlık olması nedeniyle çevresinde bulunan diğer bireylerle iletişime geçme gereksinimi duyar. Bireyin biyolojik bir varoluştan sosyal bir varoluşa dönüşmesinde iletişimin etkisinin çok fazla oluğunu söylemek mümkündür. İnsan bebeklik dönemlerinden itibaren diğer bireyleri anlamak ve dünyanın kendisine sunacağı bilgileri öğrenmek için diğer bireylerle ve çevresiyle sürekli iletişim halindedir (Vural, 2012).

Kişisel münasebetlerde olduğu gibi grup ve sosyal münasebetler de iletişime dayanır. İnsanlar, benliklerini korumak, ilişkilerini devam ettirmek, bilgi ve deneyimlerini çoğaltmak, toplumsal bilgileri yeni üyelere aktarmak ve başka gruplarla bağlantılarını güçlendirmek amacıyla iletişim kurmak mecburiyetindedir. İnsanlar kendi aralarında iletişim kurmadıklarında, bireylerde korku duygusu ön plana çıkar. İnsanların önyargıları, basmakalıp fikirleri aşılmaz bir hal alır. Önyargılar çoğaldıkça ‘öteki’ zamanla daha antipatik ve tehlikeli algılanmaya başlar. Birey, öteki olarak nitelendirdiği bireylerden, toplumlardan, kültürlerden ve olgulardan uzaklaştıkça ve zıtlastıkça, onlarla ilgili yeni ve dirençli önyargılar edinir. İnsanlar birbirlerinin düşüncelerine saygı duydukça ve birbirlerini anlayıp dinledikçe önyargılarından kurtulmaları daha mümkün olmaktadır (Aytekin, 2022).

Toplumların gelişmesinde, değişmesinde önemli bir yeri olan iletişimin, bilgileri gelecek nesillere aktarma noktasında önemli bir rolü vardır (Vural, 2012).

1.5.1. Sözlü iletişim

İnsanların duygu ve düşüncelerini konuşarak başkasına aktardığı iletişim türüdür. Kişinin karşısındakiyle birebir muhatap olma durumudur. Başka bir deyişle sözcüklere ve söylemlere dayalı yüz yüze, telefonda görüşme ya da yazma şeklinde meydana gelen

iletişim türüdür. Bir bakıma yazmaya, karşılıklı olarak konuşmaya ve birbirini dinlemeye bağlı olarak gerçekleştirilen iletişim türü olarak tanımlanabilir (Kaya, 2010).

1.5.2. Sözsüz iletişim

İletişimin önemli yöntemlerinden biri de sözsüz iletişim türüdür. Sözsüz iletişim, insanların duygu ve fikirlerini sözsüz bir şekilde ifade etme şeklidir. Bu iletişim türünde, insanların duygu ve düşüncelerini sembol, hal, hareket, simge gibi işaretlerinin kullanımı ile gerçekleştirdiği iletişimdir. Bu iletişim türü daha çok görsel olarak anlamlar yüklediğimiz iletişimdir (Yüksel, 2007).

1.5.3. Yazılı iletişim

Yazma yönteminin kullanılmasıyla gerçekleştirilen iletişimdir. Her çeşit yazılı ve basılı gereçler yazılı iletişim araçlarını oluşturulmaktadır. Yazma durumlarına karşılık gelebilecek olan mektup, posta, telefonla SMS gibi yazışmalar yazılı iletişim türüne verilebilecek örneklerdir. Bu iletişim türünde ses ve konuşmalara alan bırakılmamakta, mesajlar sadece kelimelerle ifade edilmektedir ( zdil, 2007).

1.5.4. İletişim becerisi

İletişim becerisi, iletişim anında mesajların doğru algılanması ve yorumlanması olarak tanımlanabilir. Başka bir ifadeyle, saygı ve duyguda ortaklaşmayı esas alarak, karşıdakini verimli bir şekilde dinleyebilme ve karşıdakine uygun bir biçimde kendini ifade edebilme yeteneğidir (Tayfun, 2010). İletişim becerisi, bireyler arası iletişim anında karşılıklı olarak iletilen mesajların doğru anlaşılması ve duruma uygun tepkiler verilmesi olarak ifade edilebilir.

İletişim becerilerinin gelişiminde bedensel beceriler ile birlikte, etkileşimde bulunan bireyin anlaşılması ve bu doğrultuda uygun cevapların oluşturulması açısından zihinsel becerilerin kazanılması da önemlidir. Toplumdaki diğer bireylere karşı önyargılar, kavram farklılıkları, kültürel farklılıklar, yaklaşımlar ve fikir ayrılıkları gibi faktörler iletişim becerisini doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen faktörlerdir (İliş, 2018). İyimser ve yapıcı bir iletişim becerisine sahip olmak, toplumdaki diğer bireylerle sağlıklı ve başarılı bir yaşam sürdürmeyi sağlar (Tayfun, 2010).

1.5.5. Sporun iletişim becerilerine etkisi

Günümüzde etkili iletişim becerilerine sahip olan bireylerin her açıdan avantajlı olduğu söylenebilir. Toplumsal yaşamın her alanında kendilerini rahatlıkla ifade ettiklerinden daha başarılı olduklarından bahsedilebilir. Günlük yaşamda, iş hayatında karşılaştıkları problemleri  zme becerileri daha yüksek olduğundan yaşam onlar için daha

da kolaylaşır. Bireylerin problemler karşısında çabuk ve doğru kararlar alma ve doğrudan hayata geçirme yeteneği iletişim becerilerinin gelişimi ile açıklanabilir (Keskin, 2022). Sporun iletişim becerileri üzerindeki etkisi değerlendirildiğinde bu becerilerin gelişiminde sportif aktivitelerin önemli bir araç olduğu söylenebilir. Spor ve iletişim kavramları, toplumsal yaşantıyı oluşturan temel olgulardandır. İletişim olgusu kişisel olması yönüyle toplumsallığı meydana getiren bir insan faaliyetidir. İnsanın varoluşu da toplumun varoluşu da iletişimle gerçekleşir (Özkök, 1985).

Spor, ortak hedefleri gerçekleştirebilmek amacıyla bir araya gelmiş bireylerin, yönetsel işleyişi gerçekleştirdiği örgütsel bir yapının içerisinde. Burada hedeflere etkili biçimde ulaşılması amacıyla işbirliğinin sağlanması, bilgilerin aktarımı, sorumlulukların yapılması, ilişkilerin geliştirilmesi, düşünce ve duyguların paylaşılması önem arz etmektedir. İletişim kurulmadan bütün bunların sağlanması neredeyse imkânsızdır.

Sporcu-antrenör arasındaki ilişkide, iletişim antrenör ile sporcunun ortak hedef ve inanışlarla alakalı ortak anlayış ve bilgilerin geliştirilmesini sağlamaktadır (Jackson vd, 2018).

Spor kulüplerinde yönetici-antrenör, yönetici-sporcu ve sporcu-antrenör iletişiminin iyi olması ve iletişimin sağlıklı işlemesi; yönetici, antrenör ve sporcu başarısını, dolayısıyla takım başarısını arttıracaktır. Sporcuların başarısını arttırmak için antrenörün bilgi ve becerileri doğrultusunda uygun gördüğü taktiklerin sahada uygulanabilmesi için öncelikle sporcu tarafından anlaşılması gerekmektedir. Bu durumda antrenör ve sporcu arasındaki iletişimin boyutu, taktiklerin sahaya yansıma noktasında belirleyici olduğu söylenebilir. Yarışmalarda rakipler arasındaki etkili iletişim becerisi, yarışmaların kargaşadan uzak, fair-play çerçevesinde tamamlamasını sağlayacaktır.

Hızla gelişim gösteren spor camiasında her bir spor kulübü, sportif başarı için yeteneklerini beceriyle birleştiren ve geliştiren, hızlı düşünerek hızlı hareket eden, üretici niteliklere ve mücadeleci ruha sahip bireylere ulaşmaya çalışmaktadır. Spor branşının özelliklerine göre her kulüp yönetimi yetenekli antrenör ve sporcu arayışı içerisinde. Bununla birlikte takımlardaki sportif başarının artırılmasında antrenör ve sporcu ilişkisi oldukça önemlidir. Antrenör-sporcu iletişiminin iyi olması, her iki tarafa da gerçekçi bir bakış açısı kazandırarak başarı ya da başarısızlık durumunda öz eleştiri yapabilme davranışını geliştirir. Antrenör ile sporcular arasındaki etkili iletişimin sportif başarı ile doğru orantılı olduğu söylenebilir. İlişkilerin boyutunu belirleyen temel faktör iletişim

becerisidir. Kurulan iyi bir iletişim sporcuların arasında kesintisiz etkileşimi ve olumlu eleştiriyi sağlar. Sporcuyu performansı ile ilgili bilgilendirmek, kulüp içerisinde güdülemeyi ve etkileşimi artırmak etkili iletişim becerisi ile mümkün olabilir. Bir sporcunun ilgilendiği branşa ait teknik ve taktikleri algılama düzeyi takım içerisindeki statüsünü belirlemektedir (Ulukan, 2012).

1.6. Araştırmanın Modeli

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma, Munzur Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 27.04.2023 tarihli toplantı ve 2023/07-04 sayılı kararına uygun olarak yapılmıştır.

1.7. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin iletişim becerileri ile sporda sosyal bütünleşme düzeyleri arasındaki ilişkinin bazı demografik özellikler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda çalışmada incelenecek konular şunlardır;

- ❖ Öğrencilerin demografik özelliklerine göre iletişim düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
- ❖ Öğrencilerin demografik özelliklerine göre sosyal bütünleşme durumları farklılaşmakta mıdır?
- ❖ Öğrencilerin sosyal bütünleşme durumları ile iletişim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
- ❖ Sporun sosyal bütünleşmeye ve iletişim becerilerine etkisi var mıdır?

1.7.1. Problem Cümlesi

Araştırmanın genel problem cümlesi; Bazı demografik özellikler açısından öğrencilerin iletişim becerileri ile sosyal bütünleşme düzeyi arasında ilişki var mıdır?

1.7.2. Alt Problemler

Bu araştırmada şu alt problemlere cevap aranmıştır:

- ❖ Cinsiyet değişkeni ile sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Cinsiyet değişkeni ile iletişim ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Yaş değişkeni ile sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?

- ❖ Yaş değişkeni ile iletişim ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Sınıf değişkeni ile sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Sınıf değişkeni ile iletişim ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Bölüm değişkeni ile sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Bölüm değişkeni ile iletişim ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Aktif olarak spor yapma durumu değişkeni ile sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Aktif olarak spor yapma durumu değişkeni ile iletişim ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Spor Türü değişkeni ile sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Spor Türü değişkeni ile iletişim ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Gelir durumu değişkeni ile sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Gelir durumu değişkeni ile iletişim ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Anne Eğitin durumu değişkeni ile sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Anne Eğitin durumu değişkeni ile iletişim ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Baba Eğitin durumu değişkeni ile sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?
- ❖ Baba Eğitin durumu değişkeni ile iletişim ölçeği alt boyutları arasında bir fark var mıdır?

1.7.3. Araştırmanın Varsayımları

❖ Bu araştırmada uygulanan metodun amaca uygun olduğu varsayılmıştır.

❖ Bu araştırmada seçilmiş olan örneklem gurubu çalışmanın evrenini temsil eder nitelikte olduğu varsayılmıştır.

❖ Bu araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının güvenilir ve geçerli olduğu, ayrıca araştırmanın gayesine uygun olduğu varsayılmıştır.

❖ Bu araştırmada yer alan katılımcıların veri toplama araçlarına verdikleri yanıtların araştırmanın ciddiyeti dahilinde, gerçeklere uygun ve samimi olarak verildiği varsayılmıştır.

1.7.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

❖ Bu araştırma Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

❖ Bu araştırma katılımcılarının ölçek maddelerine verdikleri cevap ile sınırlandırılmıştır.

2. MATERYAL VE METOT

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin istatistiksel analizi ile ilgili bölümler yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Bu modelde, iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişimin varlığının ve/veya derecesinin belirlenmesi amaçlanır (Fraenkel vd, 2012; Creswell ve Creswell, 2017).

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini Üniversitelerin Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu 2021-2022 yılında Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde aktif olarak öğrenim gören, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünden 93, Engellilerde Egzersiz ve Spor bölümünden 71, Antrenörlük Eğitimi Bölümünden 225 ve Spor Yöneticiliği bölümünden 145 öğrenci olmak üzere toplamda 534 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler çalışmaya gönüllülük esasına göre katılım sağlamıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Birinci bölümde, katılımcıların cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm, aktif olarak spor yapma durumu, yapılan spor türü, gelir durumu, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu gibi bilgileri edinmek için araştırmacı tarafından oluşturulan demografik bilgi formu kullanılmıştır.

2.3.1. Sporda sosyal bütünleşme ölçeği

İkinci bölümde, Yılmaz, Karlı ve Yetim tarafından geliştirilen sporun sosyal bütünleşmeye etkisini değerlendiren 7 alt boyutlu Sporda Sosyal Bütünleşme Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılar açısından, sporun sosyal bütünleşmeye etkisini değerlendiren 32 maddelik bir ölçek yer almaktadır. Soruların değerlendirilmesinde 5’li likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte sorular 7 alt boyut altında toplanmaktadır. Bu boyutlar sırasıyla; Kişisel gelişim, 9, 10, 11, 16, 17, 18, ve 20. maddelerden; Sosyalleşme, 19, 21, 22, 25, 26, 27 ve 28. maddelerden; Fiziksel fayda, 2, 12, 13, 14 ve 15. maddelerden; Bütünleşme, 29, 30, 31, ve 32. maddelerden; Psikolojik gelişim, 1, 4, 7 ve 8. maddelerden; Ahlaki gelişim, 6, 23 ve 24. maddelerden; Duygusal gelişim, 3 ve 5. maddelerden oluşmaktadır. Faktörlerin Cronbach’s alfa iç tutarlılık değerleri birinci faktör için 0.80, ikinci faktör için 0.82, üçüncü faktör için 0.80, dördüncü faktör için 0.82, beşinci

faktör için 0.71, altıncı faktör için 0.75 ve yedinci faktör için 0.55 olarak tespit edilmiştir. Toplam ölçeğin Cronbach's alfa iç tutarlılık değeri ise 0.91 olarak bulunmuştur (Yılmaz ve ark., 2006).

2.3.2. İletişim becerilerini değerlendirme ölçeği

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini belirlemek için Korkut (1996) tarafından geliştirilen “İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği” (İBDÖ) kullanılmıştır. 25 maddeden oluşan İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği, “her zaman (5), sıklıkla (4), bazen (3), nadiren (2) ve hiçbir zaman (1)” olmak üzere 5’li Likert şeklinde derecelendirilmiştir. Tersine maddelerin olmadığı ölçekte yüksek puan, bireylerin kendi iletişim becerilerini olumlu yönde değerlendirdikleri anlamındadır. Alan yazında birçok araştırmada (Yüksel, 1997; Görür, 2001) kullanılmış olan “İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği” toplamda 25 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler içerisinde 5 ifade (1-7-13-20-24) saygı boyutunu, 5 ifade (2-9-14-17-22) ifade becerisi boyutunu, 4 ifade (6-10-16-19) değer boyutunu, 4 ifade (8-12-15-23) engeller boyutunu, 4 ifade (4-11-21-25) motivasyon boyutunu ve 3 ifade (3-5-18) demokratik tutum alt boyutlarını ölçmektedir (Korkut, 1996).

2.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Bu çalışma SPSS 22.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler, betimsel istatistik yöntemleri (yüzde/frekans) kullanılarak yapılmıştır. Mann Whitney-U Testi, *Kruskal Wallis-H Testi* ve Spearman Korelasyon analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Ayrıca *Kruskal Wallis-H Testi* sonucundan ortaya çıkan anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğini tespit etmek için Mann Whitney-U Testinden yararlanılmıştır. Ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise Spearman korelasyon testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmada elde edilen verilerin analizleri sonucunda, tablolar ve yorumlamalarına bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 3.1. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği ve iletişim ölçeği puanlarının çarpıklık basıklık ve güvenilirlik değerleri

Değişkenler	Puan Aralığı	N	$\bar{x}$	Ss	Skewness	Kurtosis	C. Alfa
Kişisel Gelişim	1-5	534	4.34	0.63	-1.119	2.256	0.88
Sosyalleşme	1-5	534	4.36	0.63	-1.244	2.500	0.89
Fiziksel Fayda	1-5	534	4.49	0.62	-1.673	3.853	0.87
Bütünleşme	1-5	534	4.44	0.71	-1.655	3.481	0.87
Psikolojik Gelişim	1-5	534	4.38	0.67	-1.384	2.888	0.83
Ahlaki Gelişim	1-5	534	4.29	0.75	-1.280	1.878	0.79
Duygusal Gelişim	1-5	534	4.37	0.71	-1.366	2.429	0.70
Sporda Sosyal Bütünleşme Ölçeği Toplam	1-5	534	4.38	0.67	-1.396	3.604	0.97
Saygı	1-5	534	4.14	0.70	-0.774	0.446	0.80
İfade Becerisi	1-5	534	4.14	0.70	-0.793	0.440	0.79
Değer	1-5	534	4.15	0.74	-0.814	0.443	0.83
Motivasyon	1-5	534	4.10	0.71	-0.677	0.307	0.78
Demokratik Tutum	1-5	534	4.15	0.77	-0.788	0.215	0.81
Engeller	1-5	534	4.11	0.74	-0.659	0.074	0.79
İletişim Ölçeği Toplam	1-5	534	4.13	0.65	-0.699	0.474	0.87

Tablo 3.1. incelendiğinde araştırma kapsamında alınan ölçeklere ilişkin çarpıklık basıklık değerlerinin daha önce belirlenen ve Tabachnick ve Fidell'in (2007) belirttiği -2/+2 referans aralığında olmadığı ve dağılımın normal olmadığı tespit edilmiştir. Cronbach's Alpha iç tutarlılık değeri 0 ile 1 arasında değer almakta ve değerler 1'e doğru gittikçe güvenilirlik/tutarlılık artmaktadır (Cronbach, 1990). Bu doğrultuda kullanılan ölçeklerin güvenilirlik düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.2. Katılımcıların demografik özelliklerine göre istatistiksel dağılımları

Değişkenler	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	206	38.6
	Erkek	328	61.4
	Toplam	534	100.0
Yaş	19 Yaş ve Altı	121	22.7
	20-22 Yaş	299	56.0
	23 Yaş ve Üzeri	114	21.3
	Toplam	534	100.0
Sınıf	1. Sınıf	207	38.8
	2. Sınıf	177	33.1
	3. Sınıf	97	18.2
	4. Sınıf	53	9.9
	Toplam	534	100.0
Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor	93	17.4
	Engellilerde Egzersiz ve Spor	71	13.3
	Antrenörlük	225	42.1
	Spor Yöneticiliği	145	27.2
	Toplam	534	100.0
Aile Gelir Seviyesi	500 tl ve altı	191	35.8
	501-1500 tl	188	35.2
	1501-2500 tl	61	11.4
	2501 tl ve üzeri	94	17.6
	Toplam	534	100.0
Aile Gelir Seviyesi	3.000 TL ve Altı	341	54.3
	3.001 TL ve 6.000 TL Arası	178	28.3
	6.001 TL ve Üzeri	109	17.4
	Toplam	534	100.0
Aktif Bir Şekilde Spor Yapma Durumu	Evet	350	65.5
	Hayır	184	34.5
	Toplam	534	100.0
Spor Türü	Bireysel	325	60.9
	Takım	209	39.1
	Toplam	534	100.0
Anne Eğitim Seviyesi	İlköğretim	453	84.8
	Lise	55	10.3
	Üniversite ve Üzeri	26	4.9
	Toplam	534	100.0
Baba Eğitim Seviyesi	İlköğretim	354	66.3
	Lise	139	26.0
	Üniversite ve Üzeri	41	7.7
	Toplam	534	100.0

Tablo 3.3. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Kişisel Gelişim	Kadın	206	255.64	52661.50	31340.500	0.15
	Erkek	328	274.95	90183.50		
	Toplam	534				
Sosyalleşme	Kadın	206	243.07	50072.00	28751.000	0.00*
	Erkek	328	282.84	92773.00		
	Toplam	534				
Fiziksel Fayda	Kadın	206	252.47	52009.50	30688.500	0.07
	Erkek	328	276.94	90835.50		
	Toplam	534				
Bütünleşme	Kadın	206	249.38	51373.00	30052.000	0.02*
	Erkek	328	278.88	91472.00		
	Toplam	534				
Psikolojik Gelişim	Kadın	206	246.54	50788.00	29467.000	0.01*
	Erkek	328	280.66	92057.00		
	Toplam	534				
Ahlaki Gelişim	Kadın	206	241.36	49720.00	28399.000	0.00*
	Erkek	328	283.92	93125.00		
	Toplam	534				
Duygusal Gelişim	Kadın	206	246.79	50839.50	29518.500	0.01*
	Erkek	328	280.50	92005.50		
	Toplam	534				

*p<0.05

Tablo 3.3. incelendiğinde; sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, sosyalleşme, bütünleşme, psikolojik gelişim, ahlaki gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği, tespit edilmiştir (p<0.05). Buna göre; sosyalleşme, bütünleşme, psikolojik gelişim, ahlaki gelişim ve duygusal gelişim alt boyutlarında erkeklerin kadınlara göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak kişisel gelişim ve fiziksel fayda alt boyutları puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3.4. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Saygı	Kadın	206	282.43	58181.50	30707.500	0.08
	Erkek	328	258.12	84663.50		
	Toplam	534				
İfade Becerisi	Kadın	206	277.70	57207.00	31682.000	0.22
	Erkek	328	261.09	85638.00		
	Toplam	534				
Değer	Kadın	206	275.20	56692.00	32197.000	0.36
	Erkek	328	262.66	86153.00		
	Toplam	534				
Motivasyon	Kadın	206	264.97	54583.50	33262.500	0.76
	Erkek	328	269.09	88261.50		
	Toplam	534				
Demokratik Tutum	Kadın	206	283.19	58337.00	30552.000	0.06
	Erkek	328	257.65	84508.00		
	Toplam	534				
Engeller	Kadın	206	272.89	56216.00	32673.00	0.51
	Erkek	328	264.11	86629.00		
	Toplam	534				

p>0.05

Tablo 3.4. incelendiğinde; iletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3.5. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının aktif olarak spor yapma durumu değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Aktif Olarak Spor Yapma Durumu	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Kişisel Gelişim	Evet	350	277.10	96986.50	28838.500	0.05
	Hayır	184	249.23	45858.50		
	Toplam	534				
Sosyalleşme	Evet	350	278.80	97581.50	28243.500	0.02*
	Hayır	184	246.00	45263.50		
	Toplam	534				
Fiziksel Fayda	Evet	350	277.07	96975.50	28849.500	0.04*
	Hayır	184	249.29	45869.50		
	Toplam	534				
Bütünleşme	Evet	350	271.84	95142.50	30682.500	0.35
	Hayır	184	259.25	47702.50		
	Toplam	534				
Psikolojik Gelişim	Evet	350	283.17	99110.50	26714.500	0.00*
	Hayır	184	237.69	43734.50		
	Toplam	534				
Ahlaki Gelişim	Evet	350	281.37	98478.00	27347.000	0.00*
	Hayır	184	241.13	44367.00		
	Toplam	534				
Duygusal Gelişim	Evet	350	282.26	98789.50	27035.500	0.00*
	Hayır	184	239.43	44055.50		
	Toplam	534				

*p<0.05

Tablo 3.5. incelendiğinde; sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin sosyalleşme, bütünleşme, psikolojik gelişim, ahlaki gelişim ve duygusal gelişim alt boyutlarında alt boyutları puanlarının aktif olarak spor yapma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre; sosyalleşme, bütünleşme, psikolojik gelişim, ahlaki gelişim ve duygusal gelişim alt boyutlarında aktif olarak spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak kişisel gelişim ve bütünleşme alt boyutları puanlarının aktif olarak spor yapma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 3.6. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının aktif olarak spor yapma durumu değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Aktif Olarak Spor Yapma Durumu	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Saygı	Evet	350	268.20	93870.50	31954.500	0.88
	Hayır	184	266.17	48974.50		
	Toplam	534				
İfade Becerisi	Evet	350	267.11	93487.00	32062.000	0.94
	Hayır	184	268.25	49358.00		
	Toplam	534				
Değer	Evet	350	269.67	94383.50	31441.500	0.65
	Hayır	184	263.38	48461.50		
	Toplam	534				
Motivasyon	Evet	350	268.09	93832.50	31992.500	0.90
	Hayır	184	266.37	49012.50		
	Toplam	534				
Demokratik Tutum	Evet	350	261.04	91363.00	29938.000	0.18
	Hayır	184	279.79	51482.00		
	Toplam	534				
Engeller	Evet	350	266.80	93380.00	31955.000	0.84
	Hayır	184	268.83	49465.00		
	Toplam	534				

p>0.05

Tablo 3.6. incelendiğinde; iletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının aktif olarak spor yapma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3.7. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının spor türü değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Spor Türü	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Kişisel Gelişim	Bireysel	325	263.89	85764.50	32789.500	0.49
	Takım	209	273.11	57080.50		
	Toplam	534				
Sosyalleşme	Bireysel	325	260.75	84743.50	31768.500	0.20
	Takım	209	278.00	58101.50		
	Toplam	534				
Fiziksel Fayda	Bireysel	325	269.17	87479.00	33421.000	0.75
	Takım	209	264.91	55366.00		
	Toplam	534				
Bütünleşme	Bireysel	325	260.67	84719.00	31744.000	0.18
	Takım	209	278.11	58126.00		
	Toplam	534				
Psikolojik Gelişim	Bireysel	325	255.48	83031.50	30056.500	0.02*
	Takım	209	286.19	59813.50		
	Toplam	534				
Ahlaki Gelişim	Bireysel	325	260.88	84786.00	31811.000	0.20
	Takım	209	277.79	58059.00		
	Toplam	534				
Duygusal Gelişim	Bireysel	325	260.68	84721.00	31746.000	0.18
	Takım	209	278.11	58124.00		
	Toplam	534				

*p<0.05

Tablo 3.7. incelendiğinde; sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, psikolojik gelişim alt boyutu puanlarının spor türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre, takım sporlarıyla uğraşan bireylerin psikolojik gelişim düzeylerinin bireysel sporlarla uğraşan bireylere göre daha fazla artış gösterdiği belirlenmiştir. Ancak kişisel gelişim, sosyalleşme, fiziksel fayda, bütünleşme, ahlaki gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının spor türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 3.8. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının spor türü değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Spor Türü	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Saygı	Bireysel	325	265.00	86125.50	33150.500	0.64
	Takım	209	271.39	56719.50		
	Toplam	534				
İfade Becerisi	Bireysel	325	264.51	85965.50	32990.500	0.57
	Takım	209	272.15	56879.50		
	Toplam	534				
Değer	Bireysel	325	266.78	86705.00	33730.000	0.89
	Takım	209	268.61	56140.00		
	Toplam	534				
Motivasyon	Bireysel	325	272.19	88461.50	32438.500	0.38
	Takım	209	260.21	54383.50		
	Toplam	534				
Demokratik Tutum	Bireysel	325	266.70	86676.00	33701.000	0.88
	Takım	209	268.75	56169.00		
	Toplam	534				
Engeller	Bireysel	325	265.80	86386.00	33414.000	0.75
	Takım	209	270.14	56459.00		
	Toplam	534				

p>0.05

Tablo 3.8. incelendiğinde; iletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının spor türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3.9. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Yaş	N	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Kişisel Gelişim	19 Yaş ve Altı (A)	121	294.73	5.621	2	0.06	
	20-22 Yaş (B)	299	263.18				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	249.92				
	Toplam	534					
Sosyalleşme	19 Yaş ve Altı (A)	121	288.66	3.586	2	0.16	
	20-22 Yaş (B)	299	264.73				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	252.32				
	Toplam	534					
Fiziksel Fayda	19 Yaş ve Altı (A)	121	280.96	1.312	2	0.51	
	20-22 Yaş (B)	299	262.73				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	265.73				
	Toplam	534					
Bütünleşme	19 Yaş ve Altı (A)	121	290.31	4.049	2	0.13	
	20-22 Yaş (B)	299	263.16				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	254.68				
	Toplam	534					
Psikolojik Gelişim	19 Yaş ve Altı (A)	121	297.20	6.921	2	0.03*	A-B
	20-22 Yaş (B)	299	254.65				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	269.67				
	Toplam	534					
Ahlaki Gelişim	19 Yaş ve Altı (A)	121	288.89	3.195	2	0.20	
	20-22 Yaş (B)	299	261.72				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	259.94				
	Toplam	534					
Duygusal Gelişim	19 Yaş ve Altı (A)	121	296.64	6.828	2	0.03*	A-B
	20-22 Yaş (B)	299	255.26				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	268.67				
	Toplam	534					

*p<0.05

Tablo 3.9. incelendiğinde; sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, psikolojik gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Buna göre, 19 yaş ve altındaki bireylerin psikolojik gelişim ve duygusal gelişimlerinin 20-22 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla olduğu söylenebilir. Ancak kişisel gelişim, sosyalleşme, fiziksel fayda ve ahlaki gelişim alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3.10. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Yaş	N	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Saygı	19 Yaş ve Altı (A)	121	272.52	0.616	2	0.73	
	20-22 Yaş (B)	299	269.15				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	257.84				
	Toplam	534					
İfade Becerisi	19 Yaş ve Altı (A)	121	266.69	1.062	2	0.58	
	20-22 Yaş (B)	299	272.53				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	255.17				
	Toplam	534					
Değer	19 Yaş ve Altı (A)	121	272.60	0.214	2	0.89	
	20-22 Yaş (B)	299	266.93				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	263.59				
	Toplam	534					
Motivasyon	19 Yaş ve Altı (A)	121	262.86	0.757	2	0.68	
	20-22 Yaş (B)	299	272.50				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	259.32				
	Toplam	534					
Demokratik Tutum	19 Yaş ve Altı (A)	121	265.97	0.017	2	0.99	
	20-22 Yaş (B)	299	268.10				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	267.56				
	Toplam	534					
Engeller	19 Yaş ve Altı (A)	121	270.71	0.262	2	0.87	
	20-22 Yaş (B)	299	268.60				
	23 Yaş ve Üzeri (C)	114	261.20				
	Toplam	534					

p>0.05

Tablo 3.10. incelendiğinde; iletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3.11. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Sınıf	n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Kişisel Gelişim	1. Sınıf (A)	207	292.98	10.798	3	0.01*	A-B
	2. Sınıf (B)	177	260.32				A-C
	3. Sınıf (C)	97	239.55				A-D
	4. Sınıf (D)	53	243.13				
	Toplam	534					
Sosyalleşme	1. Sınıf (A)	207	294.98	16.612	3	0.00*	A-C
	2. Sınıf (B)	177	267.62				A-D
	3. Sınıf (C)	97	235.35				B-D
	4. Sınıf (D)	53	218.59				
	Toplam	534					
Fiziksel Fayda	1. Sınıf (A)	207	278.71	5.612	3	0.13	
	2. Sınıf (B)	177	272.25				
	3. Sınıf (C)	97	236.36				
	4. Sınıf (D)	53	264.89				
	Toplam	534					
Bütünleşme	1. Sınıf (A)	207	283.66	6.906	3	0.07	
	2. Sınıf (B)	177	268.96				
	3. Sınıf (C)	97	248.83				
	4. Sınıf (D)	53	233.67				
	Toplam	534					
Psikolojik Gelişim	1. Sınıf (A)	207	287.85	7.210	3	0.06	
	2. Sınıf (B)	177	262.30				
	3. Sınıf (C)	97	244.36				
	4. Sınıf (D)	53	247.74				
	Toplam	534					
Ahlaki Gelişim	1. Sınıf (A)	207	300.69	18.788	3	0.00*	A-B
	2. Sınıf (B)	177	255.54				A-C
	3. Sınıf (C)	97	244.02				A-D
	4. Sınıf (D)	53	220.77				
	Toplam	534					
Duygusal Gelişim	1. Sınıf (A)	207	285.68	7.700	3	0.05	
	2. Sınıf (B)	177	266.84				
	3. Sınıf (C)	97	249.02				
	4. Sınıf (D)	53	232.49				
	Toplam	534					

*p<0.05

Tablo 3.11. incelendiğinde; sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, kişisel gelişim, sosyalleşme ve ahlaki gelişim alt boyutları puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Buna göre, kişisel gelişim ve ahlaki gelişim alt boyutlarında birinci sınıf öğrencilerinin ikinci, üçüncü ve dördüncü

sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Sosyalleşme alt boyutunda birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, ayrıca ikinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak fiziksel fayda, bütünleşme, psikolojik gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 3.12. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Sınıf	n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Saygı	1. Sınıf (A)	207	295.97	13.206	3	0.00*	A-B
	2. Sınıf (B)	177	256.12				A-C
	3. Sınıf (C)	97	250.15				A-D
	4. Sınıf (D)	53	226.08				
	Toplam	534					
İfade Becerisi	1. Sınıf	207	293.25	10.681	3	0.01*	A-B
	2. Sınıf	177	252.77				A-D
	3. Sınıf	97	259.12				
	4. Sınıf	53	231.46				
	Toplam	534					
Değer	1. Sınıf	207	296.42	12.594	3	0.01*	A-C
	2. Sınıf	177	254.44				A-D
	3. Sınıf	97	243.79				
	4. Sınıf	53	241.55				
	Toplam	534					
Motivasyon	1. Sınıf	207	292.07	13.279	3	0.00*	A-C
	2. Sınıf	177	267.13				A-D
	3. Sınıf	97	242.09				B-D
	4. Sınıf	53	219.26				
	Toplam	534					
Demokratik Tutum	1. Sınıf	207	287.34	7.890	3	0.05	
	2. Sınıf	177	263.09				
	3. Sınıf	97	254.57				
	4. Sınıf	53	228.38				
	Toplam	534					
Engeller	1. Sınıf	207	298.03	17.134	3	0.00*	A-B
	2. Sınıf	177	260.27				A-C
	3. Sınıf	97	244.15				A-D
	4. Sınıf	53	215.12				
	Toplam	534					

* $p<0.05$

Tablo 3.12. incelendiğinde; iletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon ve engeller alt boyutları puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre, saygı ve engeller alt boyutlarında birinci sınıf öğrencilerinin; ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. İfade becerisi alt boyutunda birinci sınıf öğrencilerinin ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Değer alt boyutunda birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Motivasyon alt boyutunda birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, ayrıca ikinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak demokratik tutum alt boyutu puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 3.13. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının bölüm değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Bölüm	n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Kişisel Gelişim	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	244.84	9.398	3	0.02*	A-C
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	246.51				
	Antrenörlük (C)	225	290.70				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	256.31				
	Toplam	534					
Sosyalleşme	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	238.78	6.948	3	0.07	
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	257.54				
	Antrenörlük (C)	225	285.56				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	262.78				
	Toplam	534					
Fiziksel Fayda	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	256.76	2.666	3	0.44	
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	246.91				
	Antrenörlük (C)	225	272.33				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	276.98				
	Toplam	534					
Bütünleşme	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	238.52	11.839	3	0.01*	A-C
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	230.04				
	Antrenörlük (C)	225	282.18				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	281.66				
	Toplam	534					
Psikolojik Gelişim	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	254.37	4.058	3	0.25	
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	247.98				
	Antrenörlük (C)	225	281.82				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	263.26				
	Toplam	534					
Ahlaki Gelişim	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	230.70	9.144	3	0.03*	A-C
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	257.76				
	Antrenörlük (C)	225	285.50				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	267.93				
	Toplam	534					
Duygusal Gelişim	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	259.53	2.658	3	0.44	
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	253.11				
	Antrenörlük (C)	225	279.31				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	261.33				
	Toplam	534					

*p<0.05

Tablo 3.13. incelendiğinde; sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, kişisel gelişim, bütünleşme ve ahlaki gelişim alt boyutları puanlarının bölüm değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Buna göre; kişisel gelişim alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin Antrenörlük

Eğitimi Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinin Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bölümü öğrencilerinin Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Bütünleşme alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bölümü öğrencilerinin Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ahlaki gelişim alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak sosyalleşme, fiziksel fayda, psikolojik gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının bölüm değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 3.14. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının bölüm değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Bölüm	n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Saygı	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	253.38	5.197	3	0.15	
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	251.47				
	Antrenörlük (C)	225	263.14				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	291.17				
	Toplam	534					
İfade Becerisi	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	249.57	3.940	3	0.26	
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	258.15				
	Antrenörlük (C)	225	265.26				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	287.06				
	Toplam	534					
Değer	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	250.32	8.761	3	0.03*	A-D B-D
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	241.21				
	Antrenörlük (C)	225	263.98				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	296.85				
	Toplam	534					
Motivasyon	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	252.18	4.524	3	0.21	
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	271.10				
	Antrenörlük (C)	225	258.89				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	288.92				
	Toplam	534					
Demokratik Tutum	Beden Eğitimi ve Spor (A)	93	276.88	0.613	3	0.89	
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	272.18				
	Antrenörlük (C)	225	263.32				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	265.67				
	Toplam	534					
Engeller	Beden Eğitim ve Spor (A)	93	250.58	7.273	3	0.06	
	Engellilerde Egzersiz ve Spor (B)	71	250.24				
	Antrenörlük (C)	225	261.80				
	Spor Yöneticiliği (D)	145	295.65				
	Toplam	534					

*p<0.05

Tablo 3.14. incelendiğinde; iletişim ölçeğinin, değer alt boyutu puanlarının bölüm değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Buna göre; değer alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bölümü öğrencilerinin Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak saygı, ifade becerisi, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3.15. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının gelir seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Gelir Seviyesi	N	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Kişisel Gelişim	500 TL ve Altı (A)	191	285.79	5.739	3	0.12	
	501-1500 TL (B)	188	261.31				
	1501-2500 TL (C)	61	236.04				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	263.12				
	Toplam	534					
Sosyalleşme	500 TL ve Altı (A)	191	280.76	3.557	3	0.31	
	501-1500 TL (B)	188	262.68				
	1501-2500 TL (C)	61	240.61				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	267.63				
	Toplam	534					
Fiziksel Fayda	500 TL ve Altı (A)	191	274.15	2.135	3	0.54	
	501-1500 TL (B)	188	266.05				
	1501-2500 TL (C)	61	243.20				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	272.65				
	Toplam	534					
Bütünleşme	500 TL ve Altı (A)	191	280.98	3.401	3	0.33	
	501-1500 TL (B)	188	266.16				
	1501-2500 TL (C)	61	258.34				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	248.72				
	Toplam	534					
Psikolojik Gelişim	500 TL ve Altı (A)	191	283.00	3.962	3	0.26	
	501-1500 TL (B)	188	261.91				
	1501-2500 TL (C)	61	243.22				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	262.94				
	Toplam	534					
Ahlaki Gelişim	500 TL ve Altı (A)	191	292.41	13.581	3	0.00*	A-B
	501-1500 TL (B)	188	261.14				A-C
	1501-2500 TL (C)	61	213.39				C-D
	2501 TL ve üzeri (D)	94	264.71				A-D
	Toplam	534					
Duygusal Gelişim	500 TL ve Altı (A)	191	282.55	4.374	3	0.22	
	501-1500 TL (B)	188	261.96				
	1501-2500 TL (C)	61	240.25				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	265.70				
	Toplam	534					

*p<0.05

Tablo 3.15. incelendiğinde; sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, kişisel gelişim, sosyalleşme, fiziksel fayda, bütünleşme, psikolojik gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının gelir seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

göstermediği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ancak ahlaki gelişim alt boyutu puanlarının gelir seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Ahlaki gelişim alt boyutu puanları incelendiğinde, gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin orta ya da yüksek gelir seviyesine sahip olan öğrencilere göre ahlaki gelişim düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.16. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının gelir seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Gelir Seviyesi	N	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Saygı	500 TL ve Altı (A)	191	284.60	4.618	3	0.20	
	501-1500 TL (B)	188	257.63				
	1501-2500 TL (C)	61	243.70				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	267.93				
	Toplam	534					
İfade Becerisi	500 TL ve Altı (A)	191	281.71	5.098	3	0.16	
	501-1500 TL (B)	188	265.33				
	1501-2500 TL (C)	61	231.20				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	266.53				
	Toplam	534					
Değer	500 TL ve Altı (A)	191	277.91	3.618	3	0.30	
	501-1500 TL (B)	188	262.38				
	1501-2500 TL (C)	61	238.16				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	275.63				
	Toplam	534					
Motivasyon	500 TL ve Altı (A)	191	283.40	6.680	3	0.08	
	501-1500 TL (B)	188	250.57				
	1501-2500 TL (C)	61	245.25				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	283.50				
	Toplam	534					
Demokratik Tutum	500 TL ve Altı (A)	191	270.37	0.417	3	0.93	
	501-1500 TL (B)	188	262.10				
	1501-2500 TL (C)	61	267.11				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	272.72				
	Toplam	534					
Engeller	500 TL ve Altı (A)	191	280.24	5.482	3	0.14	
	501-1500 TL (B)	188	261.88				
	1501-2500 TL (C)	61	230.60				
	2501 TL ve üzeri (D)	94	276.81				
	Toplam	534					

p>0.05

Tablo 3.16. incelendiğinde; iletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının gelir seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3.17. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Anne Eğitim Seviyesi	N	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Kişisel Gelişim	İlköğretim (A)	453	274.77	10.427	2	0.00*	A-C
	Lise (B)	55	248.97				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	179.94				
	Toplam	534					
Sosyalleşme	İlköğretim (A)	453	273.24	7.345	2	0.02*	A-C
	Lise (B)	55	255.81				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	192.29				
	Toplam	534					
Fiziksel Fayda	İlköğretim (A)	453	272.16	10.932	2	0.00*	A-C B-C
	Lise (B)	55	273.66				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	173.35				
	Toplam	534					
Bütünleşme	İlköğretim (A)	453	272.16	3.262	2	0.19	
	Lise (B)	55	247.02				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	229.56				
	Toplam	534					
Psikolojik Gelişim	İlköğretim (A)	453	274.70	11.819	2	0.00*	A-C
	Lise (B)	55	252.85				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	173.00				
	Toplam	534					
Ahlaki Gelişim	İlköğretim (A)	453	274.60	14.472	2	0.00*	A-C B-C
	Lise (B)	55	259.78				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	160.19				
	Toplam	534					
Duygusal Gelişim	İlköğretim (A)	453	274.49	8.076	2	0.01*	A-C
	Lise (B)	55	241.35				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	201.00				
	Toplam	534					

*p<0.05

Tablo 3.17. incelendiğinde; sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, kişisel gelişim, sosyalleşme, fiziksel fayda, psikolojik gelişim, ahlaki gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Buna göre; kişisel gelişim, sosyalleşme, psikolojik gelişim, ve duygusal gelişim alt boyutlarında annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin gelişim düzeylerinin annesi üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Fiziksel fayda ve ahlaki gelişim alt boyutlarında annesi ilköğretim ve lise mezunu olan öğrencilerin, annesi üniversite mezunu olan öğrencilere göre gelişim düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak bütünleşme alt boyutu

puanlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 3.18. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Anne Eğitim Seviyesi	N	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Saygı	İlköğretim (A)	453	267.20	6.950	2	0.03*	A-C B-C
	Lise (B)	55	300.03				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	203.85				
	Toplam	534					
İfade Becerisi	İlköğretim (A)	453	270.23	12.037	2	0.00*	A-C B-C
	Lise (B)	55	291.26				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	169.69				
	Toplam	534					
Değer	İlköğretim (A)	453	267.21	5.160	2	0.08	
	Lise (B)	55	295.59				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	213.13				
	Toplam	534					
Motivasyon	İlköğretim (A)	453	267.68	1.850	2	0.39	
	Lise (B)	55	282.40				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	232.92				
	Toplam	534					
Demokratik Tutum	İlköğretim (A)	453	264.91	5.252	2	0.07	
	Lise (B)	55	306.30				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	230.56				
	Toplam	534					
Engeller	İlköğretim (A)	453	268.83	10.391	2	0.01*	A-C B-C
	Lise (B)	55	297.33				
	Üniversite ve Üzeri (C)	26	181.31				
	Toplam	534					

* $p<0.05$

Tablo 3.18. incelendiğinde; iletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi ve engeller alt boyutu puanlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre; saygı, ifade becerisi ve engeller alt boyutu puanlarına bakıldığında, annesi ilkokul ve lise mezunu olan öğrencilerin puan ortalamalarının, annesi üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak değer, motivasyon ve demokratik tutum alt boyutları puanlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 3.19. Katılımcıların sporda sosyal bütünleşme ölçeği puanlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Baba Eğitim Seviyesi	n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Kişisel Gelişim	İlköğretim (A)	354	271.19	4.154	2	0.12	
	Lise (B)	139	271.84				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	220.90				
	Toplam	534					
Sosyalleşme	İlköğretim (A)	354	271.76	9.820	2	0.01*	A-C B-C
	Lise (B)	139	277.56				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	196.60				
	Toplam	534					
Fiziksel Fayda	İlköğretim (A)	354	268.48	0.469	2	0.79	
	Lise (B)	139	269.50				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	252.27				
	Toplam	534					
Bütünleşme	İlköğretim (A)	354	268.08	14.667	2	0.00*	A-C B-C
	Lise (B)	139	289.10				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	189.21				
	Toplam	534					
Psikolojik Gelişim	İlköğretim (A)	354	271.28	3.118	2	0.21	
	Lise (B)	139	269.61				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	227.72				
	Toplam	534					
Ahlaki Gelişim	İlköğretim (A)	354	271.22	9.437	2	0.00*	A-C B-C
	Lise (B)	139	278.18				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	199.16				
	Toplam	534					
Duygusal Gelişim	İlköğretim (A)	354	272.39	3.488	2	0.17	
	Lise (B)	139	266.97				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	227.09				
	Toplam	534					

*p<0.05

Tablo 3.19. incelendiğinde; sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, sosyalleşme, bütünleşme ve ahlaki gelişim alt boyutları puanlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Buna göre; Sosyalleşme, ahlaki gelişim ve bütünleşme alt boyutu puanlarına bakıldığında, babası ilköğretim ve lise mezunu olan öğrencilerin puan ortalamalarının, babası üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak kişisel gelişim, fiziksel fayda, psikolojik gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3.20. Katılımcıların iletişim ölçeği puanlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Baba Eğitim Seviyesi	n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Anlamlı Fark
Saygı	İlköğretim (A)	354	262.43	2.875	2	0.23	
	Lise (B)	139	285.63				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	249.77				
	Toplam	534					
İfade Becerisi	İlköğretim (A)	354	265.83	3.499	2	0.17	
	Lise (B)	139	282.19				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	232.12				
	Toplam	534					
Değer	İlköğretim (A)	354	266.86	0.111	2	0.94	
	Lise (B)	139	270.63				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	262.37				
	Toplam	534					
Motivasyon	İlköğretim (A)	354	265.06	0.749	2	0.68	
	Lise (B)	139	276.60				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	257.73				
	Toplam	534					
Demokratik Tutum	İlköğretim (A)	354	261.60	2.334	2	0.31	
	Lise (B)	139	284.44				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	261.04				
	Toplam	534					
Engeller	İlköğretim (A)	354	266.17	1.571	2	0.45	
	Lise (B)	139	277.67				
	Üniversite ve Üzeri (C)	41	244.48				
	Toplam	534					

p>0.05

Tablo 3.20. incelendiğinde; iletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 3.21. Sporda sosyal bütünleşme ve iletişim ölçeği alt boyutları arasındaki korelasyon analizi

Değişkenler	Saygı	İfade Becerisi	Değer	Motivasyon	Demokratik Tutum	Engeller
Kişisel Gelişim	0.461**	0.402**	0.448**	0.406**	0.331**	0.379**
Sosyalleşme	0.427**	0.368**	0.419**	0.379**	0.302**	0.380**
Fiziksel Fayda	0.391**	0.371**	0.371**	0.338**	0.311**	0.315**
Bütünleşme	0.349**	0.297**	0.330**	0.306**	0.266**	0.305**
Psikolojik Gelişim	0.393**	0.360**	0.381**	0.346**	0.299**	0.358**
Ahlaki Gelişim	0.406**	0.385**	0.414**	0.364**	0.295**	0.372**
Duygusal Gelişim	0.377**	0.327**	0.355**	0.306**	0.272**	0.325**
n=534, **p<0.05						

Tablo 3.21. incelendiğinde; sporda sosyal bütünleşme ölçeği alt boyutları ile iletişim becerileri ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla yapılan pearson korelasyon testi sonucunda; kişisel gelişim ile saygı ($r=,461$; $p<0,05$), ifade becerisi ($r=,402$; $p<0,05$), değer ($r=,448$; $p<0,05$), motivasyon ($r=,406$; $p<0,05$), demokratik tutum ($r=,331$; $p<0,05$) ve engeller ($r=,379$; $p<0,05$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Sosyalleşme ile saygı ($r=,427$; $p<0,05$), ifade becerisi ($r=,368$; $p<0,05$), değer ($r=,419$; $p<0,05$), motivasyon ($r=,379$; $p<0,05$), demokratik tutum ($r=,302$; $p<0,05$) ve engeller ($r=,380$; $p<0,05$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Fiziksel fayda ile saygı ($r=,391$; $p<0,05$), ifade becerisi ($r=,371$; $p<0,05$), değer ($r=,371$; $p<0,05$), motivasyon ($r=,338$; $p<0,05$), demokratik tutum ($r=,311$; $p<0,05$) ve engeller ($r=,315$; $p<0,05$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bütünleşme ile demokratik tutum ($r=,266$; $p<0,05$) arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmişken, saygı ($r=,349$; $p<0,05$), ifade becerisi ($r=,297$; $p<0,05$), değer ($r=,330$; $p<0,05$), motivasyon ($r=,306$; $p<0,05$) ve engeller ($r=,305$; $p<0,05$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Psikolojik gelişim ile saygı ($r=,393$; $p<0,05$), ifade becerisi ($r=,360$; $p<0,05$), değer ($r=,381$; $p<0,05$), motivasyon ($r=,346$; $p<0,05$), demokratik tutum ($r=,299$; $p<0,05$) ve engeller ($r=,358$; $p<0,05$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ahlaki gelişim ile saygı ($r=,406$; $p<0,05$), ifade becerisi ($r=,385$; $p<0,05$), değer ($r=,414$; $p<0,05$), motivasyon ($r=,364$; $p<0,05$), demokratik tutum ($r=,295$; $p<0,05$) ve engeller ($r=,372$; $p<0,05$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Duygusal gelişim ile demokratik tutum ($r=,272$; $p<0,05$) arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmişken, saygı ($r=,377$; $p<0,05$), ifade

becerisi ($r=,327$; $p<0,05$), değer ($r=,355$; $p<0,05$), motivasyon ($r=,306$; $p<0,05$) ve engeller ($r=,325$; $p<0,05$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

4. TARTIŞMA

Katılımcıların cinsiyet durumu değişkenine göre sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, sosyalleşme, bütünleşme, psikolojik gelişim, ahlaki gelişim ve duygusal gelişim alt boyutlarında erkeklerin kadınlara göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak kişisel gelişim ve fiziksel fayda alt boyutları puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ahmadi vd. (2017) sporun erkek ve kadın üniversite öğrencileri arasında sosyal becerilerin gelişimine etkisini incelediği çalışmasında, hem erkek hem de kadın öğrencilerde sporun sosyal becerileri artırdığını, bununla birlikte kadın öğrencilerin sporla ilişkilendirildiğinde daha yüksek düzeyde sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerine sahip olduğunu belirtmiştir. Saber vd. (2014) fiziksel aktivitelere katılımın erkek ve kadın öğrencilerin sosyal uyumlarıyla ilişkisini incelenmiş, hem erkek hem de kadın öğrencilerin spor aktivitelerine katıldıklarında sosyal uyumlarının arttığını belirtmiştir. Ancak, erkek öğrencilerin sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerinde daha belirgin bir artış olduğunu tespit etmiştir. Sonuç olarak, bu çalışmalardan çıkan genel sonuçlar, sporun hem erkek hem de kadın üniversite öğrencileri arasında sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerinin gelişimine katkıda bulunduğunu göstermektedir. Çalışmamızda erkek öğrencilerin sosyal bütünleşme düzeyinin kadın öğrencilere göre daha yüksek olması, çalışma grubunun kültürel ve sosyal yapısının farklı olmasından kaynaklanabilir. Cinsiyet değişkeni üzerinde yapılan çalışmalar, erkek ve kadın öğrenciler arasında sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerinde bazı farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, bazı araştırmalar erkek öğrencilerin sporla daha fazla sosyal etkileşim yaşadığını ve iletişim becerilerinde daha yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, sporun cinsiyetler arasında sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerini artırdığı yönünde genel bir eğilim de bulunmaktadır.

Katılımcıların aktif spor yapma durumu değişkenine göre sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin sosyalleşme, bütünleşme, psikolojik gelişim, ahlaki gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak kişisel gelişim ve bütünleşme alt boyutları puanlarının aktif olarak spor yapma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı

bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının aktif olarak spor yapma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Kokkonen vd. (2020) farklı spor türlerine katılan üniversite öğrencilerinin sosyal entegrasyon düzeyleri karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, aktif spor yapan öğrencilerin sosyal bütünleşme ve iletişim becerileri açısından daha yüksek düzeyde olduğunu göstermiştir. Aktif spor yapmanın, öğrencilerin farklı gruplarla etkileşim kurmasını, takım çalışması yapmasını ve sosyal ağlarını genişletmesini teşvik ettiğini belirtmiştir. Beseniy vd (2016) spora katılımın Amerikan üniversite öğrencilerinin depresif belirtiler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bulgular, aktif spor yapmanın depresif belirtilerin azalmasıyla ilişkili olduğunu göstermiştir. Aktif olarak Spor yapmak, öğrencilerin sosyal çevrelerini genişletmelerine yardımcı olur. Öğrencinin, ruhsal, fiziksel, duygusal olarak kendini daha iyi hissettiğini söyleyebiliriz. Aktif olarak spor yapan öğrencilerin sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerinin daha gelişmiş olduğunu göstermektedir. Spor yapmanın, öğrencilerin sosyal çevrelerini genişletmelerine ve iletişim becerilerini kullanmalarına olanak sağladığı görülmektedir. Aktif olarak spor yapma durumunun sosyal bütünleşmeye katkı sağladığı ve iletişim becerilerinin gelişimini desteklediği söylenebilir.

Katılımcıların spor türü değişkenine göre sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, psikolojik gelişim alt boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre, takım sporlarıyla uğraşan bireylerin psikolojik gelişim düzeylerinin bireysel sporlarla uğraşan bireylere göre daha fazla artış gösterdiği belirlenmiştir. Ancak kişisel gelişim, sosyalleşme, fiziksel fayda, bütünleşme, ahlaki gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının spor türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının spor türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Dixon vd (2016) farklı spor türlerine katılan üniversite öğrencilerinin arasındaki sosyal etkileşimleri incelemiş, takım sporlarına katılan öğrencilerin, bireysel sporlara katılan öğrencilere kıyasla daha yüksek düzeyde sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerine sahip olduğunu belirtmiştir. Takım sporları, öğrencilerin birlikte çalışma, iletişim kurma ve takım ruhu geliştirme fırsatları sunarak sosyal etkileşimlerini artırır. Eccles ve Barber (1999) çalışmalarında, farklı sportif aktivitelere ve diğer okul dışı etkinliklere katılımın sosyal bütünleşme üzerindeki etkisi incelenmiştir. Sonuç olarak

takım sporlarına katılan öğrencilerin, diğer etkinliklere kıyasla daha yüksek düzeyde sosyal bütünleşme yaşadığını göstermiştir. Takım sporları, öğrencilerin birlikte çalışma, iletişim kurma ve ortak hedeflere odaklanma fırsatları sağlayarak sosyal bütünleşmeyi teşvik ettiği söylenebilir. Bu durum farklı spor dallarının öğrencilerin sosyal bütünleşme ve iletişim becerileri üzerinde farklı etkileri olduğunu göstermektedir. Örneğin, takım sporlarıyla uğraşan öğrencilerin takım çalışması ve işbirliği becerileri daha fazla gelişirken, bireysel sporlarla uğraşan öğrencilerin öz-yeterlilik ve motivasyon becerileri daha fazla gelişebilir. Bu durumda spor türünün, öğrencilerin sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerine farklı katkılar sağladığı görülmektedir.

Katılımcıların yaş değişkenine göre sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, psikolojik gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre, 19 yaş ve altındaki bireylerin psikolojik gelişim ve duygusal gelişimlerinin 20-22 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla olduğu söylenebilir. Ancak kişisel gelişim, sosyalleşme, fiziksel fayda ve ahlaki gelişim alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Rattanawarinchai vd (2017) üniversite öğrencilerinde fiziksel aktivitenin sosyal bütünleşme ve iletişim becerileri üzerindeki etkisini incelenmiş, fiziksel aktivitenin farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerini artırdığını göstermiştir. Yaş faktörünün, sporun sosyal etkileri üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı ve tüm yaş gruplarında benzer sonuçlar elde edildiği belirtilmiştir. Yaş değişkeninin üniversite öğrencilerinde sporun sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerine etkisi üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalarda farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin spor yapmanın sosyal bütünleşme, iletişim becerileri ve sosyal etkileşimleri üzerinde benzer olumlu etkiler gösterdiği bulunmuştur. Ancak, bazı araştırmalar yaştan sporun sosyal etkileri üzerindeki farklılıkları belirleyebileceğini ve yaş grupları arasında varyasyonlar olabileceğini göstermiştir. 19 yaş altındaki öğrenciler, üniversitenin ilk yıllarında farklı kültürler, farklı arkadaş ortamları içerisine dâhil olmaları, öğrencilerin psikolojik ve duygusal gelişimlerini etkilediğini söyleyebiliriz. Öğrenci farklı ilişkiler kurdukça kendini daha iyi hissedebilir ve duygusunu daha güzel ifade edebilir. Yaş faktörünün sosyal bütünleşme ve iletişim becerileri üzerindeki etkisi, öğrencilerin yaşam deneyimi, duygusal

olgunluk, problem çözme yeteneği ve empati gibi faktörlerle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların sınıf değişkenine göre sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, kişisel gelişim, sosyalleşme ve ahlaki gelişim alt boyutları puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre, kişisel gelişim ve ahlaki gelişim alt boyutlarında birinci sınıf öğrencilerinin ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Sosyalleşme alt boyutunda birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, ayrıca ikinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak fiziksel fayda, bütünleşme, psikolojik gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon ve engeller alt boyutları puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre, saygı ve engeller alt boyutlarında birinci sınıf öğrencilerinin; ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. İfade becerisi alt boyutunda birinci sınıf öğrencilerinin ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Değer alt boyutunda birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Motivasyon alt boyutunda birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, ayrıca ikinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak demokratik tutum alt boyutu puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Gill vd (2013) farklı sınıf düzeylerindeki üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleri ve sosyal bütünleşmeleri arasındaki ilişki incelenmiş, sonuçlar daha yüksek sınıf düzeyine sahip öğrencilerin daha yüksek fiziksel aktivite düzeylerine ve sosyal bütünleşme düzeylerine sahip olduğunu göstermiştir. Daha yüksek sınıf düzeyine sahip öğrencilerin genellikle daha fazla sosyal fırsata sahip olması ve daha iyi kaynaklara erişimi olması, sporun sosyal etkilerini artırabilir. Bahsi geçen çalışmanın aksine çalışma sonuçlarımızda alt sınıfların sosyal bütünleşme düzeylerinin ve iletişim becerilerin daha yüksek olması, üniversite yaşamına uyum sağlamaya çalışan öğrencilerin sosyal yaşamda daha fazla bulunma isteği ve çabasından kaynaklanabilir. Spor, farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin sosyal ağlarını genişletme, yeni ilişkiler kurma ve sosyal etkileşimlerde

bulunma fırsatı sağlayabilir. Öğrenciler, spor aktiviteleri aracılığıyla ortak ilgi alanlarına sahip insanlarla bir araya gelir ve bu sayede sosyal ağlarını genişletebilirler. Ayrıca, spor takımları gibi grup aktiviteleri, farklı sınıf düzeylerinden öğrencilerin bir araya gelip işbirliği yapmasını, iletişim becerilerini geliştirmesini ve sosyal ilişkiler kurmasını teşvik edebilir.

Katılımcıların bölüm değişkenine göre sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, kişisel gelişim, bütünleşme ve ahlaki gelişim alt boyutları puanlarının bölüm değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre; kişisel gelişim alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinin Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bölümü öğrencilerinin Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Bütünleşme alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bölümü öğrencilerinin Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ahlaki gelişim alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak sosyalleşme, fiziksel fayda, psikolojik gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının bölüm değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İletişim ölçeğinin, değer alt boyutu puanlarının bölüm değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre; değer alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bölümü öğrencilerinin Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerine göre daha fazla gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Ancak saygı, ifade becerisi, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının bölüm değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Spor yapan öğrencilerin farklı bölümlerden gelen öğrencilerle daha fazla sosyal etkileşimde bulunduğu ve daha yüksek sosyal bütünleşme düzeylerine sahip olduğu söylenebilir. Yıldız (2015) ve Ağkurt (2018) Beden eğitimi ve spor fakültesi öğrencilerinin başka fakülte öğrencilerine nazaran sosyalleşmeye daha çok eğimli olduklarını belirtmiştir. Spor, bölüm değişkeninden bağımsız olarak sosyal etkileşimleri artırarak üniversite

öğrencilerinin sosyal bütünleşmesine katkı sağlamaktadır. Sınıf ortamı dışında müfredatta yer alan uygulamalı dersler sportif etkinlik niteliğindedir. Bu bağlamda bölümlerin müfredatında bulunan uygulama ders sayısı, sportif etkinliklere katılımı doğrudan etkilemektedir. Çalışmamızda bölümler arasında sosyal bütünleşme ve iletişim becerileri düzeyinin farklı olması; ders müfredatının, ders içeriklerinin ve bölümdeki öğrenci popülasyonunun farklı olmasından kaynaklanabilir.

Katılımcıların gelir seviyesi değişkenine göre sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, kişisel gelişim, sosyalleşme, fiziksel fayda, bütünleşme, psikolojik gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının gelir seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ancak ahlaki gelişim alt boyutu puanlarının gelir seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ahlaki gelişim alt boyutu puanları incelendiğinde, gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin orta ya da yüksek gelir seviyesine sahip olan öğrencilere göre ahlaki gelişim düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının gelir seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Smith vd (2017) Avustralyalı yetişkinler arasında spor katılımının sosyo-ekonomik durumla ilişkisi incelenmiştir. Sonuçlar, yüksek gelir seviyesine sahip bireylerin genellikle daha fazla spor yapma eğiliminde olduğunu göstermiştir. Ancak, bu çalışma öğrenciler üzerinde yapılmamış olsa da, genel olarak sporun gelir seviyesiyle pozitif bir ilişkisi olduğunu belirtilmektedir. Araştırmalar, daha yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin spor yapma imkanlarına ve kaynaklara daha kolay erişebildiğini ve bu nedenle sosyal etkileşimlerini daha fazla geliştirebildiğini göstermektedir. Bu öğrenciler, sporun getirdiği takım çalışması, liderlik, iletişim ve problem çözme becerilerini daha fazla deneyimleme fırsatına sahip olabilirler. Çalışma sonuçlarımız literatür verilerinin aksine gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin orta ya da yüksek gelir seviyesine sahip olan öğrencilere göre ahlaki gelişim düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum çalışmaya katılan öğrencilerin kültürel ve sosyal yapısının farklı olmasından kaynaklanabilir.

Katılımcıların anne eğitim seviyesi değişkenine göre sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, kişisel gelişim, sosyalleşme, fiziksel fayda, psikolojik gelişim, ahlaki gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak bütünleşme alt boyutu puanlarının anne eğitim seviyesi

değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi ve engeller alt boyutu puanlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak değer, motivasyon ve demokratik tutum alt boyutları puanlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Holt (2017) fiziksel eğitim dersine katılım üzerinde etkili olan faktörleri incelemiş, anne eğitim seviyesinin, öğrencilerin fiziksel eğitim dersine katılımı etkilediğini belirtmiştir. Daha yüksek anne eğitim seviyesine sahip öğrencilerin genellikle daha fazla fiziksel aktiviteye katıldığı ve spor yapma eğiliminde olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan çalışmalar anne eğitim seviyesinin sporun sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerine etkisi konusunda olumlu bir ilişki olduğunu göstermektedir. Daha yüksek anne eğitim seviyesine sahip öğrencilerin genellikle daha fazla spor yapma eğiliminde olduğu ve bu durumun sosyal etkileşimlerini artırabileceği belirtilmektedir. Çalışma bulgularımız literatürde yer alan çalışmaların aksine anne eğitim seviyesi düşük öğrencilerin sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durumun eğitimin etkisinin dışında, çalışmada yer alan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%95) anne eğitim seviyesinin düşük olmasına bağlı olabileceğini düşünmekteyiz.

Katılımcıların baba eğitim seviyesi değişkenine göre sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin, sosyalleşme, bütünleşme ve ahlaki gelişim alt boyutları puanlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak kişisel gelişim, fiziksel fayda, psikolojik gelişim ve duygusal gelişim alt boyutları puanlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İletişim ölçeğinin, saygı, ifade becerisi, değer, motivasyon, demokratik tutum ve engeller alt boyutları puanlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Babaların spora ilgisi, çocuklarına da yansımaktadır. Baba spora ilgilirse çocuğun da spora ilgi duyması olası bir durumdur. Babanın spora ilgisizliği çocukta da benzer eğilimlerin oluşmasına neden olabilir (Amman, 2000). Bununla birlikte ebeveynleri tarafından spora teşvik edilen bireylerin sosyalleşme süreçlerinin daha sağlıklı ilerlediği, iletişim becerilerinin geliştiği ve başarı oranlarının arttığı söylenebilir (Dever, 2010). Üniversite öğrencilerinde sporun sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerine etkisiyle ilgili çalışmalar, baba eğitim seviyesinin önemli bir değişken olduğunu ortaya koymaktadır. Yüksek eğitim seviyesine sahip babaların sporla ilgili etkinliklere katılımı ve destekleri, gençlerin sosyal

bütünleşme süreçlerine olumlu yönde etki edebilir. Düşük eğitim seviyesine sahip babaların olduğu durumlarda ise gençlerin sporla ilişkilene düzeyi ve sosyal bütünleşme becerileri daha zayıf olabilir. Çalışmamızda beklenenin aksine, ebeveyn eğitim seviyesi düşük olan öğrencilerin iletişim ve sporda sosyal bütünleşme ölçeğinin bazı alt boyutlarında puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum çalışmamıza katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%95) baba eğitim seviyesinin düşük olmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz. Literatürde yer alan farklı sonuçlar, gençlerin sporla ilişkisini ve sosyal bütünleşme süreçlerini anlamak için önemli ve farklı bakış açıları sunmaktadır.

Sonuç olarak sportif faaliyetlerin iletişim becerileri ve sosyalleşmeye katkı sağladığı, sportif uygulamalarla geliştirilen iletişim becerisinin sosyal bütünleşme sürecini etkilediği ve öğrencilerin iletişim düzeyleri ile sosyal bütünleşmeleri arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla sportif faaliyetlerin etkisiyle iletişim beceri düzeylerinin arttığı, iletişim becerisindeki artışa bağlı olarak da sosyal bütünleşme düzeylerinin artış gösterdiği söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonuçlarımıza bakıldığında, genel olarak sportif faaliyetlere katılımın üniversite öğrencilerinde iletişim becerilerini geliştirdiği, sosyal bütünleşme sürecini desteklediği görülmektedir. İnsanlar arasındaki iletişimde ve bireylerin sosyalleşmesinde sporun önemi büyüktür. Sportif uygulamalar, insan hayatını doğrudan etkiler, yaşam biçimini değiştirir ve bireyin iletişim becerilerini geliştirerek sosyalleşmesine katkı sağlar. Faal olarak spor yapan birey etkileşimde bulunduğu insanlarla iletişim halindedir. Sportif ortam bireye iletişim becerilerini geliştirme olanağı sağlar. İletişim becerilerinin gelişimi ile birlikte farklı toplumsal alanlarda bireyin kendisini ifade etme yeteneği de gelişir. Bir bakıma toplum içerisinde daha ulaşılabilir bir birey haline gelme, yaşamın her alanında bireye kolaylık sağlamaktadır

Spor, insanlar arasındaki iletişim becerilerini geliştirerek bireyler arasında sosyal bir bütünlük oluşturur. Sportif oyunlarda, başarmak için tüm oyuncuların birlikte ve yardımlaşarak hareket etmesi önemlidir. Bu durum, sporcuların sahada etkili iletişim kurma özelliğini geliştirir. Farklı bireysel özelliklere sahip olan sporcuların takım içerisinde birlikte hareket etmesi, iletişim becerisinin gelişimine ve sosyal bütünleşmeye katkı sağladığı söylenebilir. Bu bağlamda birey, sportif faaliyetlerin etkisiyle iletişim becerilerini daha da geliştirerek, toplumsal bütünleşmeye katkı sağlar.

Spor yetişkin insanların iletişim becerilerini geliştirerek sosyalleşme sürecine önemli katkılar sunar. Sportif uygulamalarla insanların çok yönlü gelişimi, dayanışması, topluma aidiyet hissinin geliştirilmesi sağlanabilir (Ulukan, 2012). Sporun olumlu etkileri vurgulanarak her yaştan insanın spora katılımının teşvik edilmesi, insanların refah düzeylerinin ve verimliliğinin artmasına yol açacaktır (Hacıoğlu, 2017).

Öneriler:

- Fiziksel aktivite tesislerinin, spor ekipmanlarının ve programlarının tüm öğrencilerin faydalanacağı şekilde planlanması önerilebilir.
- Sporun bütünleştirici yönü ve iletişim hakkında seminerler düzenlenerek öğrencilerin bilinçlendirilmesi sağlanabilir.
- Spora katılımı teşvik etmek için üniversiteler ve diğer ilgili kuruluşlar, spor olanaklarını her öğrenci için eşit ve erişilebilir hale getirmesi önerilebilir.

- Farkındalık oluşturması açısından öğrencilerin sporun sosyal bütünleşme ve iletişim becerileri üzerindeki olumlu etkileri hakkında bilgilendirilmesi önerilebilir.
- Sporun sağlık, sosyal ve psikolojik faydaları hakkında öğrencilerle düzenli olarak iletişim kurulması, öğrencileri spor yapmaya teşvik etmek için etkili bir yöntem olabilir.
- Üniversiteler, ğrencileri bireysel ve takım sporlarına katılmaya teşvik ederek, liderlik ve üyelik pozisyonlarını deneyimleme fırsatları sunarak sosyal bütünleşme ve iletişim gelişimini teşvik edebilir.

Bu önerilerin uygulanması, niversite ğrencilerinin sporun sosyal bütünleşme ve iletişim becerilerine olan olumlu etkisinden maksimum düzeyde faydalanmalarını sağlayabilir.

6. KAYNAKLAR

- Ağkurt, E.,** 2018. Üniversite öğrencilerinde spora katılımın sosyalleşmeye etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Ahmadi, M., Alipour, M., Kazemi, M.** 2017. The role of sport in the development of social skills among male and female university students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 230, 72-79. doi:10.1016/j.sbspro.2016.09.009
- Akıncı, A.Y.,** 2007. Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin, sosyalleşme süreci ve şahsiyetin oluşmasında katkısı. *Yüksek Lisans Tezi*, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Alpman, C.,** 1972. Eğitimin bütünlüğü içinde beden eğitimi ve çağlar boyunca gelişimi. *Milli Eğitim Basımevi*, İstanbul.
- Amman, M. T.,** 2000. Spor sosyolojisi. *Sporda Sosyal Bilimler*, Alfa Yayınları, İstanbul, ss. 88-147, edit. İkizler, H.Can.
- Aracı, H.,** 1999. Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi, Bağırhan Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, ss. 13.
- Armağan, İ.,** 1981. Sporun toplum bilimsel temelleri. Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yayın No: 4, İzmir, ss. 4.
- Aslantürk, Z., Amman, T.,** 2000. Sosyoloji. *Kaknüs Yayınları*, İstanbul.
- Atalay, E.,** 2015. Spor Yoluyla Toplumsallaşma. <https://www.sabah.com.tr/guney/2015/02/03/ercan-atalay-spor-yoluyla-toplumsallasma>
- Avcıoğlu, G.Ş.,** 2013. Kriz dönemlerinde sosyal bütünleşme: milli mücadele örneği. *Uluslararası Tarih Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10, 155-170.
- Aytekin, H.,** 2022. İnsan İlişkileri ve İletişim. Pegem Yayıncılık, Ankara, 9. Baskı, 6-20.
- Balcı, A.,** 2000. Örgütsel Sosyalleşme: Kuram, Strateji ve Taktikler. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Başaran, E.,** 1984. Eğitime Giriş. Sevinç Matbaası, 5. Basım, Ankara, s. 12.
- Bayrakçı, M.,** 2006. İlköğretim okulunda okuyan ve aktif olarak spor yapan öğrencilerle, aktif olarak spor yapmayan öğrencilerin psiko-sosyal gelişimlerinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Ankara.
- Besenyi, G., M., et al.** 2016. The relationship between sport participation and depressive symptoms in American college students. *Journal of American College Health*, 64(8), 700-706. doi:10.1080/07448481.2016.1185831
- Beşerli, H.,** 2016. Bireyin toplumsallaşması sürecinde spor. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, Haziran, 2(1), 25-31.
- Bıçakçı, İ.,** 1998. İletişim ve Halkla İlişkiler. Mediacat Yayınları, Ankara, s.95.

- Bilgin, N.,** 2007. Kimlik İnşası. Aşina Kitaplar Yayıncılık, Ankara.
- Binbaşıoğlu, C.,** 1982. Eğitim Psikolojisi. Binbaşıoğlu Yayınevi, Ankara.
- Binbaşıoğlu, C.,** 1995. Eğitim Psikolojisi. Yargıcı Matbaası, Ankara, 7. Baskı.
- Bozkurt, V.,** 2004. Değişen Dünyada Sosyoloji. Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Cornelius, J. R., Aizenstein, H. J., Hariri, A. R.** (2010). Amygdala reactivity is inversely related to level of cannabis use in individuals with comorbid cannabis dependence and major depression. *Addictive behaviors*, 35(6), 644-646.
- Creswell, J. W., J. D. Creswell.,** 2017. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. Sage Publications.
- Cronbach, L. J.,** 1990. Essentials of Psychological Testing. New York: Harper & Row.
- Çağlar, M.,** 2020. Karate-Do ve sporda sosyal bütünleşme üzerine nitel bir araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi İstanbul, 26-134.
- Çaha, Ö.,** 1999. Spora yaslanarak bir nefes almak. *Düşünen Siyaset Dergisi*, Yıl 1, Sayı 2, Ankara.
- Çaha, Ö.,** 2000. Spora yaslanarak bir nefes alma. Beta Yayınevi, Ankara.
- Deliömeroğlu, H.,** 1998. Sosyal bütünleşme sürecinde sosyal normlar. *Yüksek Lisans Tezi*, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Demiray, U.,** 2003. Meslek Yüksekokulları İçin Genel İletişim. Pegem Yayıncılık, Ankara, s. 90.
- Demirbolat, A.,** 1998. Toplum Ve Spor. Kadioğlu Matbaası, Ankara.
- Dever, A.,** 2010. Spor Sosyolojisi Tarihsel ve Güncel Boyutlarıyla Spor ve Toplum, Başlık Yayın Grubu, İstanbul.
- Dever, A.,** 2016. Spor Sosyolojisi. Siyasal Kitapevi, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, ss. 100-285.
- Dilber, F.,** 2014. Kitle iletişim araçları ve suç olgusu. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 16 (Özel Sayı I), 60-66.
- Dixon, M. A., Warner, S., Bruening, J. E.** 2016. Sport type, gender, and social interaction among adolescents. *Journal of Sport and Health Science*, 5(3), 325-332. doi:10.1016/j.jshs.2015.07.001.
- Doğan, İ.,** 1995. Sosyoloji. Sistem Yayıncılık, Ankara, s. 265.
- Dönmezer, S.,** 1994. Toplumbilim. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Eccles, J. S., Barber, B. L.,** 1999. Student council, volunteering, basketball, or marching band: What kind of extracurricular involvement matters? *Journal of Adolescent Research*, 14(1), 10-43. doi:10.1177/0743558499141002
- Elmacioğlu, T.,** 2002. Başarıda Aile Faktörü. Hayat Yayıncılık, İstanbul.

- Erkal, M.Ö., Güven, D.,** 1998. Ayan Sosyolojik Açıdan Spor. Der Yayınları, İstanbul.
- Erözkan, A.,** 2007. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini etkileyen faktörler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 26(26): 59-72.
- Evli, F.,** 2018. Üniversite takımlarında farklı branşlardaki sporcuların ahlaki olgunluk ve sosyal bütünleşme düzeyleri. *Doktora Tezi*, Hitit Üniversitesi, Çorum, 102-2.
- Evren, M.,** 1994. Kapalı Spor Salonları Ve Diğer Spor Tesislerine Umumi Bir Bakış. Pulhan Matbaası, İstanbul, s. 5–25.
- Fichter, J.,** 1996. Sosyoloji Nedir? Çev: Nilgün Çelebi, Sebat Ofset, Konya.
- Fichter, J.,** 2004. Sosyoloji Nedir? Çev: Nilgün Çelebi, Anı Yayıncılık, 7. Baskı, Ankara.
- Fişek, K.,** 1998. Türkiye’de ve Dünya’da Spor Yönetimi. Bağırhan Yayımevi, Ankara.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E., Hyun, H.H.,** 2012. How To Design and Evaluate Research In Education. New York: McGraw-Hill.
- Freedman, L. Jonathan ve ark.,** 1989. Sosyal Psikoloji. Çev: Dönmez, Ali, Anı Yayıncılık, İstanbul.
- Gill, D. L.,** 2013. Socio-demographic correlates of physical activity in university students: A study in seven European countries. *European Journal of Sport Science*, 13(6), 691-699. doi:10.1080/17461391.2013.789053
- Greendorfer, S. L.,** 2002. Socialization Process And Sport Behavior. T, Horn(ed), *Advances In Spor Psychology*, Champaign, IL, 377-411. Human Kinetics.
- Güçlü, S.,** 2005, Kurumlara Sosyolojik Bakış. Birey Yayıncılık, İstanbul.
- Gündoğdu, R.,** 2013. Sosyalleşme ve sosyalleşme süreci, Erişim Tarihi: 18.09.2020, https://www.researchgate.net/publication/315386774_SOSYALLE_SME_VE_SOSYALLEME_SURECI
- Gürgen, H.,** 1997. Örgütlerde İletişim Kalitesi. Der Yayınları, Yayın No: 221, İstanbul, s. 37-49.
- Güz, N.,** 1996. Türk basınında gündem oluşturma. *Yeni Türkiye Medya Özel Sayı*, Yıl:2, Sayı, 12, Ankara, 982-98
- Hacıoğlu, M.,** 2017. Üniversite öğrencilerinin beden imgesi hoşnutluğu ve iletişim becerilerinin incelenmesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt2, sayı 2.
- Holt-Lunstad, J.,** 2017. The potential public health relevance of social isolation and loneliness: Prevalence, epidemiology, and risk factors. *Public Policy & Aging Report*, 27(4), 127-130.
- İliş, A.,** 2018. Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

- İmamoğlu, A.F.**, 1992. İki binli yıllara doğru türk sporu üzerine bazı –gözlemler. *G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 8, s. 1.
- İnal, A.N.**, 1988. Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş. Desen Ofset Matbaacılık, Konya.
- İşler, H.**, 2001. Beden Eğitimi ve Spor Bilgileri El Kitabı. Lazer Ofset Matbaa, Niğde.
- Jackson, B., Dimmock, J., Comptonb, J.**, 2018. Persuasion and communication in sport, exercise, and physical activity, First Edition, Routledge Taylor & Francis Group, London and Newyork.
- Karaca, M.**, 2012. Farklılaşma, bütünleşme ve birlikte yaşama üzerine. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 226-238.
- Karagül, T.**, 1993. Beden Eğitimi Öğretim Yöntemleri. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Yayın 283, Eskişehir.
- Kaya, A.**, 2010. İletişime giriş: temel kavramlar ve süreçler. Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim (Ed.:A. Kaya). Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Kayalı, S.**, 2019. Okulsuz Toplum Teorisi Üzerinden Alternatif Eğitim Okullarının Sosyalleşme Açısından İncelenmesi. 2. Uluslararası Eğitimde Yeni Arayışlar Kongresi, İstanbul, 26-28 Ekim.
- Kenyon, G.** 1974. McPherson B, Approach To The Study Of Sport Socialization, International Review Of Sport Sociology, 9(1), ss.127.129.
- Keskin, M.**, 2022. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iletişim ve problem çözme becerilerinin incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Yozgat.
- Kılıçgil, E.**, 1988. Sosyal Çevre-Spor İlişkileri. Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Kokkonen, M., Chesters, J., Turton, A.**, 2020. Active sport participation and social integration among university students: A comparative study of different sport types. *Journal of Sport and Social Issues*, 44(5), 453-469. doi:10.1177/0193723520947712
- Korkut, F.**, 1996. İletişim becerilerini değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: güvenirlik ve geçerlik çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 18-23.
- Küçük, V., Koç, H.** 2004. Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10,131-141.
- Lenger, A., Schumacher, F.** (2015). The social functions of sport: A theoretical approach to the interplay of emerging powers, national identity, and global sport events. *Globalistics and Globalization Studies: Global Transformations and Global Future.*, 231.
- Memduhoğlu, H. B.** (2008). Örgütsel sosyalleşme ve Türk eğitim sisteminde örgütsel sosyalleşme süreci. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 137-153.
- Onur, B.**, 1987. Ergenlik Psikolojisi, Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd. Şti. Ankara, 87. Öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, s. 2-3.

- Özçelik, E.,** 2007. Öğrencilerin sosyalleşmesinde beden eğitimi dersinin rolü, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- Özdil, H.,** 2007. Yazılı iletişim. Genel ve Teknik İletişim (Edit.:E. Arslan, A. Ertürk), Lisans Yayıncılık, İstanbul, 6384.
- Özkalp, E.,** 1987. Aile Kurumu, (Ed): Zıllıoğlu, M.: Davranış Bilimleri, A.U.A.O.F. Yayınları, No: 59, Meteksan, Ankara, 134s.
- Özkalp, E.,** 1993, Sosyoloji, Ankara Üniversitesi Yayın No:606, Ankara.
- Özkök, E.,** 1985. İletişim Kuralları Açısından Kitlelerin Çözülüşü. 1.Baskı. Ankara, Tan Yayınları, 65s.
- Öztürk Akçalar, S.,** 2007. Ortopedik engellilerin sosyalleşmesine sporun etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk, D.,** 2007. Bilgisayar oyunlarının çocukların bilişsel ve duygusal gelişimleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Özyürek, M.,** 1986. Davranış Bilimleri. Anadolu Üniversitesi Yayını, Ankara.
- Palut, B.,** 2003. Sosyal Gelişim ve Arkadaşlık İlişkileri. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Rattanawarinchai, N., Sirising, K., Wasuntarawat, C.,** 2017. The effects of physical activity on social integration and social interaction among university students. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 38(2), 206-211. doi:10.1016/j.kjss.2017.03.004
- Saber, F. F., Alipour, M.,** 2014. The relationship between participation in physical activities and social adjustment in male and female students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 1585-1589. doi:10.1016/j.sbspro.2014.01.420
- Sezal, İ.,** 2003. Sosyolojiye Giriş. Martı Kitap ve Yayınevi, Ankara.
- Sezgin, S.,** 2003. Hedef kitle: çocuklar. *Globus S. 14.* Haziran. s. 38-40.
- Silah, M.,** 2005. Sosyal Psikoloji Davranış Bilimi. Seçkin Yayınları, Ankara, 327s.
- Smith, A.,** 2017. The relationship between sport participation and socio-economic status among Australian adults. *PLOS ONE*, 12(12), e0189400. doi:10.1371/journal.pone.0189400.
- Şengün, M.,** 2007 Ahlaki gelişimin psiko-sosyal dinamikleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, ss. 201-221.
- Tabachnick, B.G. Fidell, L.S.,** 2007. Using multivariate statistics. Boston, MA: Pearson Education, Inc.
- Tayfun, R.,** 2010. Etkili İletişim ve Beden Dili. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Tezcan, M.,** 1996. Eğitim Sosyolojisi. Dünya Kitabevi, Ankara.

- Ulukan, H.**, 2012. İletişim becerilerinin takım ve bireysel sporculara olan etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.
- Vatandaş, S.**, 2020. Sosyalleşme ve sosyalleşmenin sosyal medya mecralarındaki anlamsal ve işlevsel dönüşümü. *Erciyes İletişim Dergisi*, Cilt 7, Sayı 2, 813-832.
- Voigt, D.**, 1998. Spor Sosyolojisi. Çev: Ayşe Atalay, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Vural, İ.**, 2012. İletişim. Pegem Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 17-34s.
- Yavuzer, H.**, 1985. Çocuk Psikolojisi. Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Yavuzer, H.**, 1999. Ana Baba ve Çocuk. (12. Baskı) Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yetim, A.A.**, 2005. Sosyoloji ve Spor. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Yetim, A.A.**, 2000. Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, V(1), ss. 63-72.
- Yetim, A.A.**, 2015. Sosyoloji ve Spor. Berikan Yayınevi, 7. Baskı, Ankara.
- Yıldız, Y.**, 2015. Spor yapan ve spor yapmayan üniversite öğrencilerinin sosyalleşme ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Yılmaz, B., Karlı, Ü., Yetim, A.A.**, 2006. Sporda sosyal bütünleşme ölçeği: geçerlik güvenirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(4), 3-10.
- Yılmaz, N.**, 2013. Sosyalleşme sürecinin siyasallaşma boyutu. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9 (19), ss. 319-332.
- Yüksel, A.H.**, 2007. Sözsüz İletişim Genel İletişim. (Edit.: U. Demiray), (2.Baskı Tıpkıbasım), Pegem Yayıncılık, Ankara, 3554.

EK 2. Araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu

DEMOGRAFİK BİLGİLER	
Cinsiyetiniz	Kadın ( ) Erkek ( )
Yaşınız	Belirtiniz : .....
Sınıf	1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( )
Bölümünüz	Beden Eğitimi ve Spor ( ) Engellilerde Egzersiz ve Spor ( ) Antrenörlük Eğitimi ( ) Spor Yöneticiliği ( )
Aktif Olarak Spor Yapıyor musunuz?	Evet ( ) Hayır ( )
Yapmakta Olduğunuz Spor türü?	Bireysel ( ) Takım ( )
Gelir Durumunuz?	500 TL ve altı ( ) 501-1500 TL ( ) 1501-2500 TL ( ) 2501 TL ve üzeri ( )
Anne Eğitim Durumu?	İlköğretim ( ) Lise ( ) Üniversite ve üzeri ( )
Baba Eğitim Durumu?	İlköğretim ( ) Lise ( ) Üniversite ve üzeri ( )

EK 3. Sporda sosyal bütünleşme ölçeği

	SPOR YAPMAK;	Hiç Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	
1	Özgüvenimin gelişmesine katkı sağlar.	1	2	3	4	5
2	Fiziksel olarak kendimi çok sağlıklı hissetmemi sağlar.	1	2	3	4	5
3	Başarma duygusuyla aldığım haz doruğa ulaşır.	1	2	3	4	5
4	Grup işbirliği becerimi geliştirir.	1	2	3	4	5
5	Macera duygumu artırır.	1	2	3	4	5
6	Diğer insanlara saygımı artırır.	1	2	3	4	5
7	Bir gruba aitlik duygumu geliştirir.	1	2	3	4	5
8	Liderlik becerilerimi geliştirmeye yardımcı olur.	1	2	3	4	5
9	Problemleri tespit etme yeteneğimi geliştirir.	1	2	3	4	5
10	Problem çözme becerimi geliştirir.	1	2	3	4	5
11	Çalışma alışkanlığı kazandırır.	1	2	3	4	5
12	Kilo kontrolümü sağlar.	1	2	3	4	5
13	Spor becerimi geliştirir.	1	2	3	4	5
14	Vücut şeklimi korur ve zindelik sağlar.	1	2	3	4	5
15	Fiziksel gücümü artırır.	1	2	3	4	5
16	Stresen uzaklaşmama yardımcı olur.	1	2	3	4	5
17	Denge ve koordinasyonumu geliştirir.	1	2	3	4	5
18	Zamanı iyi kullanma bacarımı artırır.	1	2	3	4	5
19	Güçlü arkadaşlık bağları kurmamı sağlar.	1	2	3	4	5
20	Birçok görevin üstesinden gelebilme becerimi artırır.	1	2	3	4	5
21	Grupla iş bölümü yapmamda fayda sağlar.	1	2	3	4	5
22	Arkadaşlarımla dayanışma içinde olmamı sağlar.	1	2	3	4	5
23	Bilgili, ahlaklı ve yardımsever olmama katkı sağlar.	1	2	3	4	5
24	Örf, adet ve hukuk kurallarına uymam yönünde katkı	1	2	3	4	5
25	Arkadaşlarımla birlikte olmamı ve iyi zaman geçirmemi	1	2	3	4	5
26	Yeni insanlarla tanışmamı sağlar.	1	2	3	4	5
27	Birey olarak gelişmeme yardımcı olur.	1	2	3	4	5
28	Diğer insanlarla ortak birşeyleri paylaşmamı sağlar.	1	2	3	4	5
29	Farklı siyasi görüşteki insanların bir araya gelmesini sağlar.	1	2	3	4	5
30	Farklı kültürlerden gelen insanların bir araya gelmesini sağlar.	1	2	3	4	5
31	Farklı ekonomik yapıya sahip insanların bir araya gelmesini sağlar.	1	2	3	4	5
32	Farklı inanıştaki insanların bir araya gelmesini sağlar.	1	2	3	4	5

EK 4. İletişim becerilerini değerlendirme ölçeği

İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği İlişkilerimizdeki özelliklerimiz elbette kiminle, hangi koşullarda, ne zaman ilişkide bulunduğumuza bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. O nedenle ifadeleri genelde gösterdiğiniz tepkilere göre değerlendiriniz. Değerlendirmenizi anket formundaki uygun yere (x) işareti koyarak belirtiniz.		Her Zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
1	Sorunlarını dinlediğim insanlar benim yanımdan rahatlayarak ayrılırlar.	5	4	3	2	1
2	Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.	5	4	3	2	1
3	Başkalarını bir kasıt aramadan dinlerim.	5	4	3	2	1
4	Sosyal ilişkide bulunduğum insanları oldukları gibi kabul edebilirim.	5	4	3	2	1
5	İnsanların önemli ve değerli olduklarını düşünürüm.	5	4	3	2	1
6	Birisiyle ilgili bir karara ulaşmadan önce onunla ilgili gözlemlerimi gözden geçiririm.	5	4	3	2	1
7	İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.	5	4	3	2	1
8	İnsanlara karşı sıcak bir ilgi duyarım.	5	4	3	2	1
9	İnsanlara gerektiğinde yardım etmekten hoşlanırım.	5	4	3	2	1
10	Olaylara değişik açılardan bakabilirim.	5	4	3	2	1
11	Düşüncelerimle yaptıklarım birbirleriyle tutarlıdır.	5	4	3	2	1
12	İlişkilerimin daha iyiye gitmesi için bana düşenleri yapmaya özen gösteririm.	5	4	3	2	1
13	Kendime ve başkalarına zarar vermeden içimden geldiği gibi davranabilirim.	5	4	3	2	1
14	Arkadaşlarımla beraberken kendimi rahat hissederim.	5	4	3	2	1
15	Yaşadığım olaylardaki coşkuyu her halimle başkalarına iletebilirim.	5	4	3	2	1
16	İlişkilerimin nasıl geliştiğini ve nereye gittiğini anlamak için düşünmeyezaman ayırırım.	5	4	3	2	1
17	Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konunun açığa kavuşması için sorular sorarım.	5	4	3	2	1
18	Benimle özel olarak konuşmak isteyen bir arkadaşım olduğunda konuyu ayaküstü konuşmamaya özen gösteririm.	5	4	3	2	1
19	Birisini anlamaya çalışırken sakın bir ses tonuyla konuşurum.	5	4	3	2	1
20	İlişkilerimi zenginleştiren eğlenceli, keyifli bir yanım var.	5	4	3	2	1
21	Birisine bir öneride bulunurken, onun öneri vermemi isteyip istemediğine dikkat ederim.	5	4	3	2	1
22	Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.	5	4	3	2	1
23	İletişim kurduğum insanlar tarafından anlaşıldığımı hissederim.	5	4	3	2	1
24	Bir yakınımla sorunum olduğunda bunu onunla suçlayıcı olmayan bir dille konuşmak için girişimde bulunurum.	5	4	3	2	1
25	Karşımdakini dinlerken sırf kendi merakımı gidermek için ona özelsorular sormaktan kaçınırım.	5	4	3	2	1